

EIN-STEIN

FENNTARTHATÓSÁG

40.

A TOLNAI LAJOS GIMNÁZIUM

DIÁKLAPJA

Tartalom

- 4. Állatok végveszélyben
- 5. Állatkísérletek
- 6. A használtruha-vásárlás előnyei
- 7. Divatosan és tudatosan
- 8-9. EB-OB
- 10. Névadási szokások a világban
- 11. Szobanövények a lakásban
- 12. Pic-túrák

- 13. Aranyköpések
- 14-16. Ajánlók
- 17. Novella
- 18-19. #INSTA
- 20. Fogalomtár
- 21. Földrajzi kísérletek
- 22. Szemét, na de meddig?
- 23. A műanyag veszélyei

- 24-25. Interjú Diel Zsófiával
- 26. Aranyköpések
- 27. Pic-túrák
- 28. Kőműves Kelemen
- 29. Gasztro-rovat
- 30-31. Versek
- 32. Tanári kirándulás
- 33. Elektromos autók

- 34. Vegetarianizmus
- 35. Újrahasznosítás a háztartásban
- 36. The pollution of the Globe
- 38-41. Deutscher Klassenzug
- 42. Keresztretjtvény
- 43. Impresszum

Bevezető

Télből szép lassan tavasz lett, mégis úgy érezhetjük, hónapok illantak el pillanatok alatt. Túl vagyunk már a szalagavatón, Tolnai-napokon, színházi előadásokon. Ez idő alatt végzőseinknek egyre közelebbé vált az írásbeli érettségi dátuma. Ezúton is nagyon sok sikert és kitartást nektek ezekben az utolsó hetekben! Jusson eszetekbe: a ma nehéz, a holnap még nehezebb, de holnapután már ragyogni fog a nap!

És valóban: hét ágra süt a nap, zöldellnek, virágoznak a fák és csicseregnek a madarak. Már érezhető, hogy nemsokára itt az év vége, ugyanis a tavasz közepén járunk, mikor ezt olvassátok. Ez a szám azért különleges, mert a negyvenedik, azaz jubileumi szám. Ehhez illően egy igen fontos témába merültünk bele, ez pedig a fenntarthatóság. Manapság sokszor szóba kerül, főleg környezetünk vonatkozásában, bolygónk fenntarthatóságának kérdése. Ez az erőforrások kezelésének elvét jelenti, mely során a kereslet állandó kielégítését minden érintett természetes regenerálódási képességének megőrzése mellett biztosítjuk. Most erről olvashattok hasznos tudnivalókat, érdekességeket, információkat. Az ötletekből sokat bármelyikünk megvalósíthat önmaga és a környezete fenntarthatóságáért. Bárki, aki környezettudatosabb életmódra vált, megtapasztalja, hogy ezek a környezetkímélő apró „lépések” milyen könnyen beültethetők a mindennapi életünkbe. A fenntarthatósághoz, fenntartható fejlődéshez világszerte egyre több alternatíva és megoldás lesz elérhető, de a háztartásban is szerepe lehet takarékossgal, házi tisztítószer alkalmazásával, szelektív szemétyűjtéssel, újrahasznosítható dolgok használatával. Tehát nincs más hátra, mint előre, egy tisztább, fenntarthatóbb, egészségesebb világért!

Hargitai Emma Hajnalka
főszerkesztő

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

ÁLLATOK VÉGVESZÉLYBEN

Mindenki ismeri vagy - legalábbis kép alapján - felismeri a borneói orangutánt, a közönséges cserepesteknőst, illetve a keleti síkvidéki gorillákat. Most képzelj el egy világot nélkülük! Ugye nehéz? Pedig a klímaváltozás, az állatok élőhelyeinek elvesztése és az illegális állatvadászat miatt ezek az állatfajok kihalófélben vannak. Ezek nem olyan állatok, amelyek túlélnek bármilyen apokalipszist. Ha nem tudunk ezeken az állatokon valamilyen módon segíteni, akkor nem biztos, hogy 2030-ra még köztünk lesznek, tehát kihalófélben vannak. Egy állatfaj akkor áll a kihalás szélén, amikor közbelépés nélkül a következő évtizedben eltűnhetnek.

Az **amuri leopárd** Oroszországban és Északkelet-Kínában honos. Kevesebb mint 100 egyed él vadonban és 180 egyed él fogságban közülük. Szerencsére 2017 óta elkezdett növekedni a számuk a védelmi intézkedések bevezetésének köszönhetően.

A **borneói orangután** populációja az elmúlt hatvan évben felére csökkent. Jelenleg már csak 40 000 él belőlük.

A **közönséges cserepesteknős**-populációt a halászszek ténykedése és a vízszennyezés is negatívan befolyásolta. Főleg értékes pánccéljáért vadásztak rá. Az elmúlt évszázadban 80%-kal csökkent az egyedek száma, így már csak 8 000 példány él belőlük.

A **jávai tigris** mindenki felismeri a narancsszínű, feketén csíkozott mintájáról. Jelenleg csak 400 egyed él belőlük, ezért szigorú törvények védik őket.

A **szumátrai orrszarvúk** száma az orrvadászok és az élőhelyük elvesztése miatt 80-ra csökkent. Élőhelyüket a pálmaolaj termelése miatt pusztították el. Nagy kár, mert szerintem ez a leggyönyörűbb orrszarvúfaj.

A **keleti síkvidéki gorillák** az orrvadászok kedvelt prédái. Az illegális bányák is tönkreteszik az élőhelyüket. Már csak 17 000 él belőlük.

A **jegesmedve** nem az orrvadászat miatt tűnik el a Földről, hanem azért, mert természetes élőhelyüket egyre inkább veszélyezteti a klímaváltozás, a globális felmelegedés.

Sajnos ezek az állatok hamarosan kihalhatnak, ha nem teszünk valamit ez ellen. Orvvadászok valószínűleg mindig is lesznek, de a klímaváltozásnak is nagy szerepe van ezeknek a fajoknak a kihalásában. Ezért minden tőlünk telhetőt meg kell tennünk annak érdekében, hogy ezek a gyönyörű állatok ne vesszenek oda. Vigyázzunk élőhelyükre, ami a fennmaradásukat biztosítja!

/Berényi Balázs 11. A/

ÁLLATKÍSÉRLETEK

Több millió állat életébe kerül, amit leveszel a polcról! A gyártóknak nagyon fontos, hogy áruik biztonságosak legyenek: ne okozzanak irritációt, hatásosak legyenek, és legfőképpen ne legyenek toxikusak. Ennek a legkézenfekvőbb módja, hogy állatokon végeztek kísérleteket. Az állatokon való tesztelés teljesen szükségtelen, lényegében arra szolgál csak, hogy amennyiben egy elégedetlen felhasználó beperelne egy céget, akkor fel tudjanak mutatni egy igazolást, hogy az állatokon való tesztelés alapján megbízható a termékük. Sajnos ezzel a módszerrel nagyjából bármilyen terméket piacra tudnak dobni a cégek, viszont ez egyáltalán nem garantálja, hogy minőségben rendben lenne egy termék. Ráadásul rengeteg élőlénynek okoznak ezzel szenvedést. Az állatokat rettenetes körülmények között tartják, ketrecekben, leborotvált szőrrel, sebes, kimart bőrrel, sokszor megvakulnak a szemükbe dörzsölt vegyszerektől, majd miután már nem használják, leölik őket. Nem olyan régen még elfogadottak voltak az állatkísérletek, de a kozmetikai ipar Európában már egységesen a kíméletes tesztelés mellett döntött, ellenben például Kínával. A kísérleti állatokat elsősorban

a kozmetikumok, dohánytermékek, gyógyszerek, oltások, vegyszerek tesztelésére használják. Sokan egyenlőségjelet tesznek a vegán és a kísérletmentes áruk közé. A vegán termékek nem tartalmaznak állati eredetű összetevőt, de ez még nem zárja ki, hogy ne tesztelték volna állatokon.

Cruelty Free és Vegán: ez azt jelenti, hogy a kész termékeket és annak összetevőit sem tesztelték állatokon, valamint állati eredetű összetevőktől is teljesen mentesek.

Vegán, de nem Cruelty free: Ezek a termékek nem tartalmaznak állati eredetű összetevőket,

ugyanakkor bizonyos alkotóelemeit állatkísérlet keretein belül vizsgálták.

Cruelty Free, de nem Vegán: Ebbe a kategóriába tartoznak az állatkísérletektől mentes termékek, ahol sem a terméket, sem a nyersanyagokat vagy összetevőket nem tesztelték állatokon, sem a cég, sem harmadik fél által. Ezek a termékek ugyanakkor tartalmaznak valamilyen állati eredetű összetevőt, pl. méhviaszt vagy lanolint.

Különböző szimbólumok jelzik az áru csomagolásán, hogy az melyik csoportba tartozik. Jellegzetesek a nyuszis logók, illetve a Vegán feliratok, de ezekből is többféleképpen találkozhatunk, és nem mindig tudhatjuk kapásból, hogy éppen melyik mit is jelent. Ma már létrejött erre egy mobilapplikáció, ami megkönnyíti a dolgunkat. Megnyugtató olyan kozmetikai termékeket vásárolni, amelyekről a gyártó garantálja, hogy állatkísérletektől mentesen készültek.

/Tillmann Vivien 11. A/

A HASZNÁLTRUHA-VÁSÁRLÁS ELŐNYEI

Manapság az emberek minden eddiginél nagyobb számban adományoznak el ruhákat, háztartási és elektronikai cikkeket, valamint egyéb, újszerű állapotban lévő tárgyakat. Ez a megoldás nemcsak pénztárcakímélő, hanem környezetbarát is. Gondoljunk vissza arra, mikor először tanultunk az újrahasznosításról: általános iskolában leginkább a műanyagról és a papírról esett szó. Szerencsére egyre többen veszik észre, hogy újrahasznosítani nemcsak műanyagot és papírt lehet, hanem textilt is!

Attól még, hogy nem dobjuk ruháinkat az út szélére vagy a kukába, nem azt jelenti, hogy a másodkézből való vásárlás ne lenne az újrahasznosítás egyik fontos formája. A turkálók környezetbarát funkciója az, hogy csökken a ruhaszemétdombok száma. Mindig vannak olyan emberek, akik ruháikat eladás vagy adományozás helyett egyszerűen kidobják, ennek pedig súlyos következményei vannak: több évig ott maradnak a szemétkövekben hatalmas helyet elfoglalva, valamint olyan anyagokat bocsátanak ki, amelyek hozzájárulnak a bolygónkat sújtó üvegházhatású gázok létrejöttéhez. Még az organikus anyagokból készült ruhák sem bomlanak le rendesen, és metángázt bocsátanak ki.

A ruhaadományozásra egyre többen felfigyelnek, mert egyre többen ismerik fel a fast fashion árnyoldalait. Ezt tapasztalják Chilében is, Dél-Amerika leggazdagabb országában, ahol egyre több kidobott ruha halmozódik fel az Atacama-sivatagban: legalább 39 ezer tonnányi ruha található ott. Bár a termékek egy részét az ott lakók fel tudják még használni; ezért is jött létre 2018-ban az EcoFibra vállalat, mely az öltözékeket szigetelőanyagként használja. Több ruha viszont biológiailag nem lebomló, valamint olyan anyagokat tartalmaznak, amely miatt a helyi lerakók nem fogadják be őket.

Amikor használt ruhát vásárolunk, szerepet vállalunk a vízellátás megőrzésében is. A ruhagyártás energia- és vízigényes folyamat, a vízfogyasztás nagyon magas a ruhaipar minden egyes szakaszában. Egyetlen farmernadrág elkészítéséhez 7500 liter vízre van szükség, míg egy kilogrammnyi pamut előállításához 10.000 liter szükséges, de ezek még csak a gyártási folyamatok. Vízet használnak még fel a nyomtatásnál, csomagolásnál és a szállításnál is. Egy másik remek érv a turkálók mellett az,

hogy csökkenti az új ruhák készítése és vásárlása által okozott vegyi szennyeződést. A pamut újfent egy tökéletes példa erre: gyártása nemcsak óriási mennyiségű vizet igényel, hanem rendkívül sok baktériumirtó szer is szükséges hozzá. Ez azt jelenti, hogy a pamut előállítása a talaj elsavasodásához és a víz szennyezéséhez vezet. Pedig ez olyan anyag, amit az emberek fenntarthatónak tartanak. A textilgyártási folyamatok általában káros színezékek és kőolaj-melléktermékek felhalmozódásával járnak. Az új ruhák létrehozásának és szállításának folyamata pedig nemcsak a talajvizet

szennyezi, hanem a levegőt is.

A turkálók előnye tehát, hogy hozzájárulnak az ökológiai lábnyomunk csökkentéséhez. Ennek eléréséhez gyakran gondolunk arra, hogy biciklizünk autózás helyett vagy ne használjunk túl sok vizet. Bár ezek mind nagyon jó módszerek, a használtruha-vásárlás az egyik olyan módja az ökológiai lábnyom csökkentésének, amelybe nem kell olyan sok energiát fektetnünk. Általánosságban elmondható, hogy ha időt szánunk arra, hogy megvásároljuk azokat a ruhákat, amelyek könnyen beszerezhetők használtruhaboltokban, akkor nemcsak egyedi darabokat találhatunk, hanem még a bolygónkon is segítünk.

/Bakonyi Lili 10. A/

DIVATOSAN ÉS TUDATOSAN

Gondtad volna: egy 2015-ös felmérés alapján abban az évben 79 milliárd köbméter víz fogyott el textilek és ruházati cikkek gyártásakor. Ezek az adatok döbbenetesek! Gondoljunk csak bele... Nem feltétlenül kell minden ruhát egyből kidobni, ha esetleg már számunkra nem megfelelő méretű vagy nekünk már kevésbé tetszik. Például adományozhatunk kevésbé jó anyagi helyzettel rendelkező családoknak. Nekünk sem kell mindenből a legeslegújabbat megvennünk. Nem muszáj követnünk azt a tempót és stílust, amit mostanság a fast fashion diktál, nem attól fog valaki többet érni, ha a lehető legdrágább és legmárkásabb ruhadarabokat viseli, amelyek előállításához nem mellesleg a környezetszennyezés egyik legnagyobb és legsúlyosabb formája.

Szeretnék néhány tanácsot adni, hogyan tudunk mi is tenni a környezetünkért az öltözködésünk terén. A közösségi oldalakon egyre elterjedtebb trenddé vált a turkálók népszerűsítése. Ilyen például a Háda, ahol sokkal olcsóbban tudunk akár márkaosabb ruhadarabokat beszerezni. Ezekben az üzletekben a ruhák egy része teljesen új is lehet. Az emberek nagy része azért nem választja ezeket a boltokat szívesen, mert attól tart, hogy esetleg az adott ruha koszos, elhasználódott. Azonban ez teljesen alaptalan, ugyanis az üzletek nem minden ruhaneműt tesznek ki a polcokra, előtte átnézik őket, hogy melyik alkalmas arra, hogy új gazdára találjon; általában árusítás előtt ki is mossák őket, majd egy alapos fertőtlenítést is kapnak.

Hasonlóan környezetszennyező a szépségipar is. Ha azt mondom, kozmetika, mindenkinek automatikusan a szép arc bőr, a tökéletes szemöldök jut eszébe... Azonban sokszor nem gondolunk bele a kozmetikumok környezetszennyező háttérébe. Vegyünk példának egy tubust, ami krémet tartalmaz. Ennek előállításához is nagy mértékben szennyezi a környezetet, mivel az esetek túlnyomó többségében műanyagból készül. A krémeket pedig sajnos még ma is sokszor állatokon tesztelik. Azonban fejlődő társadalomban élünk, így egyre elterjedtebbé válnak a vegán kozmetikai termékek. Ezek használatával mi is kiállhatunk az állatvédelem mellett.

Véleményem szerint ha mindenki összefogna környezetünkért, egy sokkal élhetőbb és szerethetőbb életet tudnánk biztosítani a jövő nemzedékének.

/Nagy Zsóka 9. A/

AZ EB-N LÁTOGATÓKÉNT, AZ OB-N VERSENYZŐKÉNT

50 évvel ezelőtt először startoltak el Budapesten a Négyesfogathajtó Európa-bajnokság hajtói, és az 50. évforduló alkalmából ismét ezen a helyszínen rendezték meg a versenyt szeptemberben. Negyvenhárman érkeztek Európa minden szegletéből: 3 nap alatt 3 versenyszámban kellett ügyességüket megmutatni díjhajtás, maratonhajtás és akadályhajtás kategóriában.

Sportolóként ingyenes belépőt igényelhettünk az Európa-bajnokság mind a három versenyszámára. Az egyesületünkben több ember is részesült ebben a kedvezményben, nagybátyáimmal éltünk is a lehetőséggel.

Igényeltem a jegyeket, majd másnap és harmadnap már a Kincsem Parkban csodálhattuk a lovakat, és drukkolhattunk a magyar fogatoknak.

A második napon rendezték meg a maratonhajtást: szerintem ez az egész lovassport legizgalmasabb és legérdekesebb versenyszáma. Dél előtt 9 órakor kezdődött papíron a verseny, de jó magyar szokáshoz híven fél óra csúszásban volt az egész rendezvény. A versenypálya témája mindig az adott ország, így Magyarország főbb látnivalóit próbálták belecsempészni a pálya díszítésével. A sokáig nagyon szoros versenyen két vizes akadályt is le kellett küzdeni a versenyzőknek, az egyik a Balatont jelenítette meg, a másik pedig a Kilenclyükú hidat ábrázolta. Másnap ismét nagy versengés folyt a hajtók között. Az akadálypálya igen megerőltető volt a hajtók számára, kisebb-nagyobb hibákkal végeztek a fogatok, csapatok.

A három versenyszámból egy összesített táblázatban egyéni és csapateredményeket láthattunk. Magyarország egyik csapata: Dobrovitz József, ifj. Dobrovitz József, Lázár Zoltán a 4. helyen végzett európai szinten. Egyéniben a mi versenyzőink közül Dobrovitz József a 9. helyen fejezte be a versenyt.

A 2021-es évben nagyon jól teljesített édesapám és testvérem is a fogathajtó versenyeken. Ezért nem volt meglepő, hogy idén is indulhatott apukám az Országos Fogathajtó Versenyen, ahol minden megye három legjobb versenyzője mérheti össze képességeit. Tolna megyét Oszkó János, Nagy István és Fritz József képviselte. Október 16-án rendezték meg a versenyt Hortobágyon a mátai lovaspályán.

Már 15-én délután elindultunk Hortobágyra és a közel négy órás út után elfoglaltuk szállásunkat a Tisza-parton. Másnap a pályához érve a versenyzők elkezdték a pályát bejárni: ez a pálya egy könnyebb kivitelezésű volt. Ez meg is látszott az eredményeken: az első fordulóban tizenegy hibátlan hajtás született, majd a másodikban már nem mindenkinek sikerült hibátlanul teljesíteni, csak hét hajtónak.

Édesapám végig az első helyen állt. Sajnos a Tolna megyei csapatból Józsi a második fordulóban az utolsó akadályoknál felborult, és ez kizárást jelentett neki, Isti az első és második fordulóban is ütött le labdát. A hét hibátlan hajtónak egy harmadik fordulóban is meg kellett mutatnia, mit tudnak, mivel apukám az első helyen volt, ő állt utoljára a rajtvonalhoz. Amikor megszólalt a csengő lélegzet-visszafojtva figyeltük a lovak és a hintó mozgását, sajnos a pálya közepén leesett egy labda, ami 3 hibapontot ért, és így a 4. helyet tudta megszerezni az országos döntőn. Nagyon büszkék voltunk/vagyunk mind a három versenyzőnkre, hiszen nem mindenki jut el idáig! Remélem, hogy jövőre is bekerül valaki a családból!

/Oszkó Katalin 11. A/

NÉVADÁS A VILÁGBAN

Milliónyi különböző név van a világon milliónyi különböző jelentéssel, de vajon mennyire tükrözi ez, hogy honnan származol, milyen hagyományokat tart fontosnak a családot. Minden kultúrának megvannak a fontos alappillérei, tradíciói, vallása. Sok szülő ezek előtt tisztelegve ad nevet újszülöttjének.

HINDU

A család szertartásos névadási ünnepséget tart az újszülött számára, amit Namakarának hívnak. A ceremóniával az új kis jövevény és a család közötti köteleket erősítik meg. Ez a szülők számára jogi és társadalmi kötelezettséget jelent. Általában a születés utáni 12. napon tartják meg a névadási ünnepséget, és a gyermek nagybátyja választ nevet a kicsinek.

Legnépszerűbb lánynév: Aadarshini (idealista)
Legnépszerűbb fiúnév: Aabha (ragyog)

HOLLAND

A holland gyerekek három nevet kapnak, amiből kettő a nagyszülőktől származik. Emellett a szülők adhatnak a gyermeküknek még egy keresztnévet, ami lehet akár becenév is. Ezt mondhatni „hivatalos becenévként” is használhatják, így fogják őket hívni az iskolában, és a hivatalos papírokon is ezt fogják feltüntetni.

Legnépszerűbb lánynév: Agnes (tisza)
Legnépszerűbb fiúnév: Aaron (a felvilágosult)

ARAB

Néhány arab országban a gyermekek vezetéknevét helyett egy, mondhatni „atyai” nevet kapnak, ami lehet az apáé vagy a nagypapáé. Bár ez a hagyomány már egyre ritkább, pár szülő még mindig alkalmazza. A kormányok létrehozta egy névlistát, amiből a szülők választhatnak, hogy ezzel könnyítsek meg a nyilvántartást. Ha a név nincs ezen a listán, a szülőknek másikat kell választaniuk.

Legnépszerűbb lánynév: Aaeesha (az élet)
Legnépszerűbb fiúnév: Aaban (az angyal)

JAPÁN

A japán családok nagy jelentőséget tanúsítanak a nevek jelentésének. A lányok nevei a család értékeit, a számukra fontos erényeket hordozzák. A fiúk nevei mutatják a gyermek elhelyezkedését a családon belül.

Legnépszerűbb lánynév: Aimi (szép szerelem)
Legnépszerűbb fiúnév: Akeno (reggel)

MEXIKÓI

Bár ezek a szokások is változóban vannak Mexikóban és Latin-Amerikában a gyermek nevéhez egy bibliai nevet is társítanak. Emellett a testvérek első keresztnéve általában megegyezik (pl: Jose Paolo és Jose Antonio). Szintén szokás, hogy a második keresztnév az első becézése. Legnépszerűbb lánynév: Abigail (az apa öröme)
Legnépszerűbb fiúnév: Abisai (ajándék)

MALÁJ

A malájoknak nincsenek vezetékneveik, így családba érkező csöppség először egy saját vezetéknevet kap, majd a neméhez illeszkedően a Binti (kislánynak) / Bin (kisfiúnak) középső nevet, végül az apjuk nevét. Például ha az apa neve Yazid, és kislánya születik, akkor Satria Binti Yazid-nak fogják hívni.

Legnépszerűbb lánynév: Daysi (százszorszép)
Legnépszerűbb fiúnév: Yusri (gazdag)

LENGYEL

Lengyelországban a vallás van a névadás középpontjában. A katolikus országban leggyakrabban három nevet adnak a kicsinek, ebből egy a család nagyra becsült tagjára vagy egy szenté. Emellett a vezetékneveknek van férfi és női megfelelője is. Ha kislányé a név „-ka”-val végződik, ha fiú „-ki”-val.

Legnépszerűbb lánynév: Alicija (nemes lelkű)
Legnépszerűbb fiúnév: Aaron (a felvilágosult)

OROSZ

A malájokhoz hasonlóan az oroszoknak is három nevük van: egy keresztnév, egy apai név és egy vezetéknev. Az apai név a lengyelekéhez hasonlóan a nemtől függ. A lányok az „-ova” végződést kapják, míg a fiúk nevei „-ovics”-csal végződnek.

Legnépszerűbb lánynév: Oksanochka (dicsérjük istent)
Legnépszerűbb fiúnév: Pabijan (babnövesztő)

/Heincz Emma 12. B/

SZOBANÖVÉNYEK A LAKÁSBAN

Sajnos korunkban egyre nagyobb problémát jelent a légszennyezés és a szmog. Több megoldás is létezik ennek mérséklésére, például ha sok fát

telepítünk a nagyvárosokba, ahol különösen szennyezett a levegő, vagy változtatunk közlekedési szokásainkon, környezettudatos járműveket használunk. Mivel kint a szabadban romlik a levegő minősége, így bent, a lakásban is, de ha ezen szeretnénk javítani, akkor az egyik legegyszerűbb megoldás lehet, ha szobanövényeket helyezünk el lakásunkban. Ez egy nagyon jó módszer, mert vannak olyan növények, amelyek tényleg tisztítják a levegőt, de előfordulnak köztük olyanok is, amelyek nem hogy nem tisztítják a levegőt, de még mérgezőek is. Utóbbiakkal óvatosságnak kell lennünk! Fontos, hogy tudjuk, melyik az, amit érdemes tartani a házban, és melyik az, amivel vigyázni kell!

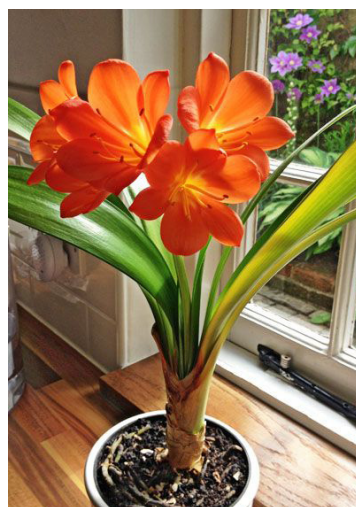
A szobafikusz, a szobapáfrány és az anyósnyelv valóban tisztítják a levegőt, ezek a növények szebbé és egészségesebbé teszik az otthonunkat. Tanulmányok kimutatták, hogy

a szobafikusz eltávolítja a levegőben lévő káros toxinokat, és ha időnként áttöröljük egy törlőkendővel a leveleit, nem tömődnek el a pórusai. Viszont a növény tejnedve mérgező!

A szobapáfrányok is eltávolítanak különféle szennyező anyagokat a levegőből, és növelik annak páratartalmát. Az anyósnyelv egy nagyon népszerű növény, amely nem igényel sok gondozást, ráadásul megszabadítja a szoba levegőjét némely káros anyagtól.

A buzogányvirág, a legénypálma és a klívia mérgezők. A mérgező növények akkor lehetnek veszélyesek, ha nem figyelünk oda a kisgyerekekre és a háziállatokra, mert ők belekóstolhatnak ezekben a szobanövényekben is.

Ennek megelőzése érdekében rakjuk számukra elérhetetlen helyre a cserepet, vagy egyszerűen tanítsuk meg nekik, hogy azokhoz a bizonyos növényekhez ne nyúljanak. Nem muszáj rögtön kidobni szegény növényt a házból!

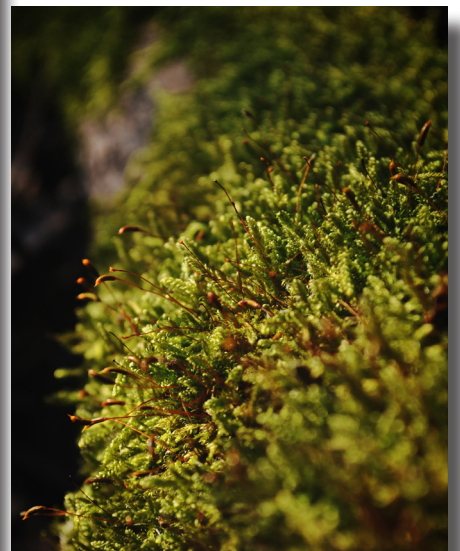
/Csapkovics
Árnika 9. A/

PIC-TÚRÁK

Emlékszem, mikor kisebb voltam, mindig elkértem anyukám telefonját, hogy fotózhassak vele... A táj, az épületek szépsége mindig megfogott, és megörökítésükre késztetett. A szüleim és a körülöttem élő emberek fedezték fel a bennem szunnyadó tehetséget, így hát nem sokkal később már viszonylag komoly, professzionális gépekkel is fotózhattam. Igyekszem minél többet fejlődni, és a pillanatok megörökítésétől magasabb szintre jutni.

/Cseh Zsuzsanna 12. A/

ARANYKÖPÉSEK

Tanár: Ki az, aki túlteljesíti a tervet?

Diák: Sztahanovics...

mezőgazdasági terményszövetkezet

Legégett a Reichstag.

Tanár: Mi az a Reichstag?

Diák: Valami rizs?

Tanár: Én megértem, hogy néha száraz a tananyag...

Diák: Hozok holnapra margarint!

Tanár: Kik szerelik szét a mobilházakat?

Diák: Kínaiak.

Tanár: Ezek az Alpok pásztorszállításai.

Diák: Ilyen van a Hegyi doktorban is!

Diák: Az ott milyen betű a táblán?

Tanár: Az egy nyíl.

Tanár: Hogy hívják ma Konstantinápolyt?

Diák: Bizánc!

Tanár: Nagyon nagy a glóbuszunk.

Diák: A Globus majonéz...

Tanár: Milyen működések tartoznak a létfenntartáshoz?

Diák: Wc-zés.

Szedek tablettát, szedek óvszert...

Tanár: A keresztény vallásban ki az, aki olyan, mint egy istennő?

Diák: Pallasz Athéné?

Hol lehet pápának jelentkezni?

Diák 1: Miért nem nők irányítják a világot...?

Tanár: Voltak női uralkodók is a történelemben!

Diák 2: Kleopátra.

Diák 3: I. Erzsébet.

Diák 4: Mária Terézia.

Diák 5: Dugovics Titusz!

Diák: Most olyan kultúrát kaptam az előző dupla magyarom!

Tanár: Mennyi 1x3?

Diák: Hát 1!

Diák: Tanár Úr, én nem kaphatok plusz pontot, mert szép vagyok?

Tanár: Ki figyeli, hogy a boltokban miből mennyit adnak el?

Diák 1: Az árumelegfigyelő.

Diák 2: Neeem, az áruügynök!

Tanár: Mint látjátok, Csokonai nem élt sokáig.

Diák: Ilyen arccal én se akarnék!

Diák: Eléneklek a Pál, Kata, Pétert!

Tanár: Oké.

Diák: De akkor kánonban?

Diák félévi értékelés előtt kettesben reménykedve:

Tanárnő! Isten is ver meg anyám is, szánjon már meg!!!

Tanár: „Bújt az üldözött s felé kard nyúl barlangjában...”

Diák: Ez A walesi bárdok!

Tanárnő, magának igazán intelligens hallása van!

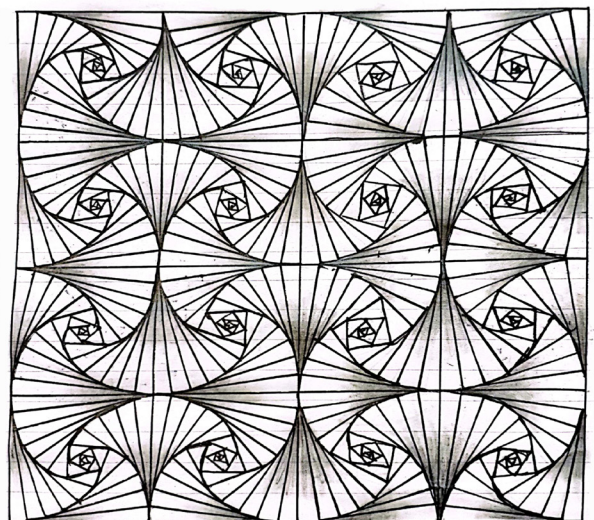
Tanár a hegyi beszéd kapcsán: Miért lehetnek boldogok, akiket üldöznek?

Diák: Mert nem kapják el őket!

Tanár: Mi a nagymama angolul?

Diák: Bigmama.

egri várkapitány: Dobogó István

KÖNYVVAJÁNLÓ

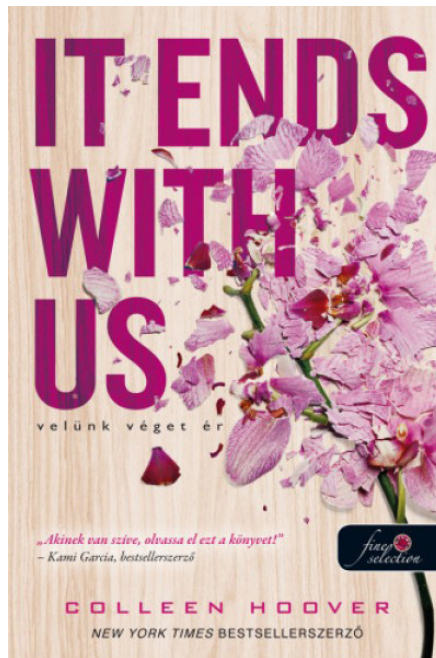
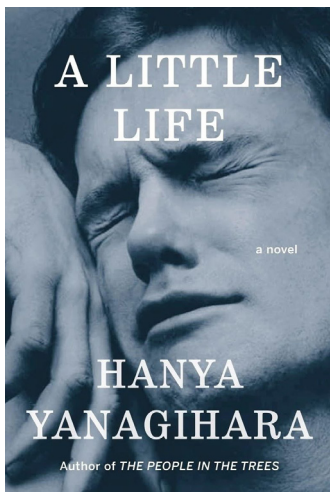
HANYA YANAGIHARA: EGY KIS ÉLET

Hanya Yanagihara *Egy kis élet* című regénye igazán érzelmes és szívszorító. Négy egyetemi osztálytársat követ életük során, akik New Yorkba költöznek a hírnév és siker érdekében. Ahogy telnek az évek, mind felnőnek és változnak, de egy valami összeköti őket: a Jude iránti odaadásuk: aki nem más, mint egy rejtélyes férfi, akit egy súlyos gyermekkori trauma kísért. Jude egy nagyon szerethető karakter, és a könyv elolvasása után nehéz nem az ő sorsán gondolkodni.

A történetet visszaemlékezéseken és egy visszatekintő narrátoron keresztül ismerhetjük meg. Ebben a 700 oldalas regényben, amely több mint 30 évet ölel fel, az író próbára teszi mind a karaktereit, mind az olvasóit, miközben a történet előrehaladtával egyre jobban megtöri Jude szellemiségét. A könyv egyik fő kérdése, hogy ha az ébrenlét minden egyes pillanata kínzás és nyomorúság, mi értelme élni? Nagyon könnyű empaticizálni a szereplőkkel, teljesen át tudjuk élni Jude fájalmát, megértjük, hogy miért hiszi azt, hogy az élete semmit sem ér. Mindezek mellett a regény bemutatja az igaz barátság és szeretet erejét, és azt, hogy milyen fontos is egy-egy jó cselekedet egy összetört személy számára.

Ebben a csodálatos és lenyűgöző regényben szembetaláljuk magunkat azzal a kérdéssel, hogy miért is jobb egy kis élet a semminél.

/Rákóczi Viktória 12. B/

COLLEEN HOOVER: VELÜNK VÉGET ÉR

„Attól, hogy valaki bánt bennünket, még nem szűnünk meg csak úgy szeretni. Nem az illető cselekedetei fájnak a legjobban, hanem a szeretet. Ha a tettek mögött nem lenne ott a szeretet, akkor kicsit könnyebb lenne elviselni a fájalmat.” A *Velünk véget ér* nem csak egy egyszerű szerelmi történetet mutat be, ahol egy fiú és egy lány találkozik, majd egymásba szeretnek, hanem egy igen komoly és fontos témát dolgoz fel, ami sajnos még mindig tabutéma. A regény szereplői átélik azt a szenvedést, ami egy bántalmazó kapcsolattal jár, de mégsem tud belőle kilépni az illető, hiszen szereti azt, akitől mindezt elszívta.

A fiatal felnőtteknek szóló regény egy lebilincselő dráma tele fájdalmas igazságokkal a családon belüli erőszak pusztításairól, és arról, hogy egy szülő gyermeke szemébe nézve nem tudhatja, hogy majd milyen jövő vár rá, és milyen nehéz szembenézni azzal, hogy gyermeke ugyanazt éli át, amin egyszer ő maga is keresztülment. Ez könyv igazi érzelmi hullámvast, szóval érdemes készíteni mellé a zsebkendőket is.

/Rákóczi Viktória 12. B/

FILMAJÁNLÓ

DAVID ATTENBOROUGH: EGY ÉLET A BOLYGÓNKON

David Attenborough, napjaink legismertebb természettudósa már az egész világot bejárta. Hosszú élete során (amennyire lehetett) megismerte a Föld élővilágát, és nagyon sok ismeretterjesztő sorozatot, filmet készített. Ezekben is gyakran figyelmeztetett minket a klímakatasztrófára, de leginkább az egyik legújabb filmje foglalja össze ezt a témát. Az „Egy élet a bolygónkon” David Attenborough tanúvallomása, az ő életében ment végbe a Föld lerombolása, és ezt mutatja be filmjében. Az elején a csernobili atomkatasztrófával szemlélteti az ember által okozott pusztítást. Ebben a városban minden megtalálható és kényelmes volt, de az emberek hibák sorozatát követték el, pont úgy, ahogyan most.

A tudós egész életét a természet feltérképezésével töltötte, kiélvezte a természet adta lehetőségeket. Am egy idő után szembetűnő változásokat vett észre: az érintetlen területek száma csökkent, és egyre nehezebben lehetett megtalálni bizonyos fajokat. Ekkortájt, a II.

világháború után indult el a környezet pusztítása. Fény derült arra, hogy az emberek rengeteg állatfajt irtanak ki és vadásznak le. Eközben a Föld lakosságszáma megállíthatatlanul nőtt: a 70-es évek végére kétszer annyian éltek bolygónkon, mint amikor Attenborough született. Ezzel együtt nőtt az emberiség környezetre gyakorolt hatása is. Az erdőknek különös képességük van: oxigénnel látják el minket, és elnyelik az általunk kibocsátott szén-dioxidot. Mégis rengeteg erdőt vágnak ki, és a helyükre pálmaültetvényeket, termőterületeket telepítenek. Ezzel nemcsak fákat pusztítanak el, hanem állatok élőhelyét is. Az óceánok hasonló szereppel bírnak, mint az erdők. Viszont ha nincs egyensúly a tengerek életében, akkor a miénkben sem lesz. A nagy vizeket több katasztrófa is sújtja: például a korallzátonyok elfehéredése, a víz felmelegedése, a műanyagszennyezés, állatok eltűnése vagy a mértéktelen halászat.

Azok után, hogy hogyan jutottunk ide, a film megmutatja, mi vár ránk a jövőben. A filmkockák egy élhetetlen bolygót mutatnak, ahol sem enivaló, sem biztonságos otthon nincs. Ennek elkerülése érdekében már több konferenciát is tartottak. 2015-ben Párizsban kötöttek egy egyezményt az ENSZ tagországai, ahol David Attenborough is jelen volt. A sokkoló felvételek után a tudós azt is elmondta, mit tehetünk azért, hogy egy szebb jövőben élhessünk. Át kell térnünk a megújuló energiák használatára, ami sosem fogy el! Védett területeket kell létrehozni az óceánokban, ahol újra megnövekedhet a halak száma! Csökkentenünk kell a megművelt földterületeket, hogy a vadvilág újra kiteljesedhessen! Ehhez kapcsolódik, hogy változtatnunk kell az étrendünkön, ugyanis a Föld nem tud ellátni több milliárd húsevőt! Ha az emberek többsége növényi táplálékokat fogyasztana, fele akkora megművelt területekre lenne szükség, mint most. Az erdők irtását le kell állítani, és a növényeket rég kivágott erdők helyén és városokban is termeszék!

A film végén Attenborough ismét Csernobilban jelenik meg, ahol az évek során a város erdővé alakult, a természet újra felépítette önmagát. Fontos látnunk, hogy a Földön folytatódni fog az élet. Az a kérdés, hogy velünk vagy nélkülünk!

/Czechmeiszter Dorina 10. A/

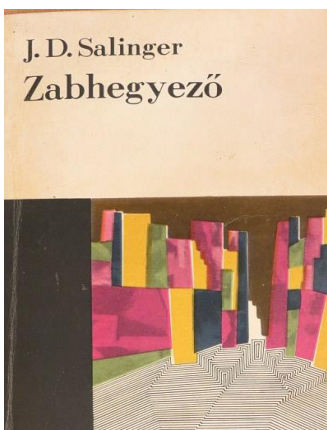
KÖNYVAJÁNLÓ - VERS

J. D. SALINGER: ZABHEGYEZŐ

A regény főhőse Holden Caulfield, 17 éves amerikai gimnazista, akit éppen a negyedik iskolájából rúgtak ki. A történet egy olyan kamasz fiú három napját mutatja be, aki képtelen a társadalmi normák elsajátítására, és ezáltal az az érzés zajlik le benne, hogy őt a társadalom kirekeszti. Holden egyes szám első személyben mondja el a kicsapása utáni napok történéseit, melyet New York éjszakai mulatóhelyein, kétes hírű szállodákban és az utcán tölt el. Közben mindent megpróbál, hogy a világgal, az emberekkel normális kapcsolatot alakítson ki, de sikertelenül. Menekül az emberek elől, hisz mindenütt csak hazug embereket talál. Az egyetlen élőlény, akivel őszintén beszélhet, s aki talán meg is érti valamennyire, a titokban felkeresett tízéves kishúga, de ő sem tud segíteni. Holden a történeteket úgy éli meg, mintha egy elmeógyógyintézet lakója lenne.

A regény időrendiségét a főszereplő, azaz Holden visszaemlékezései gyakran megszakítják. Ezeknek igazán fontos szerepük van, mert sokkal realiztikusabbá teszik a főszereplő vágyait, illetve zűrzavaros, ámbar igazán szerethető alakját. A mű állandóan váltakozik az ironikus humor és az érzelmesség között, és a hétköznapi diákbeszéd fordulataival összeötvözve sajátos hangulatot teremt. Salinger regénye nemcsak a kamaszlélek kitűnő, hiteles rajza, hanem a fennálló rendhez való elvtelen alkalmazkodás ellen lázadó ember kudarcának is szimbóluma.

/Deres Violetta 11. A/

PINCEHELY

E tájék, melyen születtem én,
dimbes-dombos kis vidék,
a Dunántúlon, Kapos folyó mentén,
Pincehelyen lakom én.

Nevét a sok pincéről kapta,
ahova ki-kijár a sok gazda,
szőlőjét metszi, művelgeti,
hogy ősszel sok bora legyen neki.

Szeretem e helyet, hol születtem,
kedves emberek lakják itten,
szívem mindig hazahúz ide,
hiszen itt lakom egy évtizede.

/Nagy Kristóf 10. A/

NOVELLA

HÉT TŰ

Nem is hiszem el, hogy még ennyi idő, ennyi csalódás után, ennyi átvágás és felültetés után is tudok bízni, még ha csak egy picit is, a boldog szerelemben. Aztán ahogy mindig, elszúrja valami, és a félelem, a bizalmatlanság ellenére azért fáj. Ilyen érzés lehet, mikor egy pisztollyal meglőnek... Egész szépen gyógyul a seb, nap mint nap vizslatom, és azt hiszem, már majdnem be is hegedt, amikor is jön valaki, megszedít az édes jellemével és kedves tekintetével, nevet rám és megnevetett, aztán beleszúr hét tűt az épphogy gyógyuló sebbe, melyet már akkor gondolatban el is temettem.

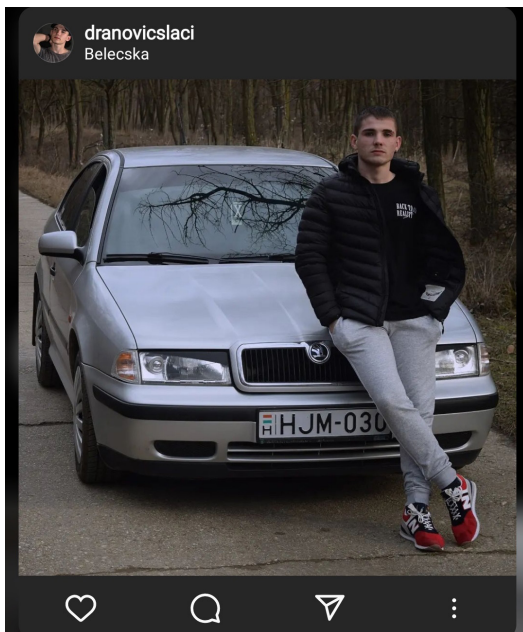
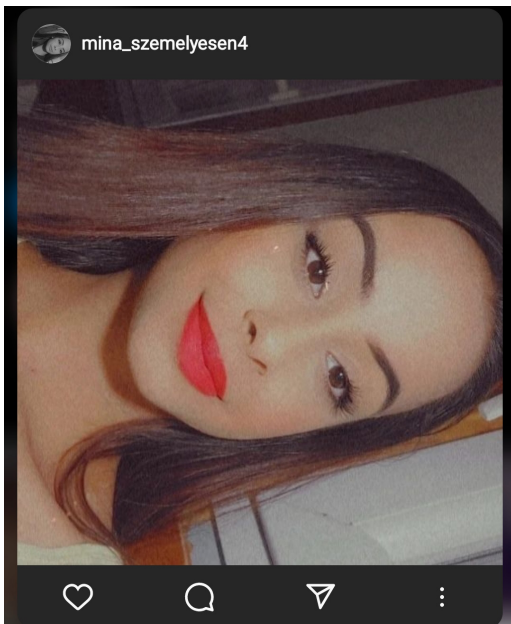
A tűkből az első az izgatottságot szünteti meg, amivel vártad őt, az új szerelem érzését, ami egy csapásra szünteti meg a bajokat és a mindennapi apró problémákat. A második a reményt semmisíti meg, hogy tényleg lehet valami olyan, mint ahogy megálmodtad, oly kecsesgöngyölítően hívogató és szívet melengető: csalódás, fájdalom és konkurencia nélkül... A harmadik a fájó emlékeket hozza vissza, a kegyetlen, arrogáns és sötét múltat, aminek az emléke szíven szúr, annyira fáj, s csak ekkor konstatálod, ó igen, hogy az a hegedt seb még messze nem gyógyult meg...

A negyediket a fehér rózsabimbóhoz hasonlítanám, amely a hűtlenséget és a szeretetlen szívet szimbolizálja. Teszem hozzá, gyűlölöm a rózsát mint ajándékot. Kedves, de elcsépelet és semmitmondó ajándék. Hogy miért? Mert a tulipánokat szeretem! Legfőképp a pirosakat és a feketéket, melyek gyönyörű illatukkal lengedeznek a reggeli tavaszi szellőben. De mégsem ezen van a hangsúly, hanem a rózsán, amely gyönyörűségével és bódító illatával kecsesgöngyölítő, s nem önfényező, csak szeretnivaló, megmosolyogtató azzal a néhány szirmocskájával, mik oly kevesek a rózsáéhoz képest!

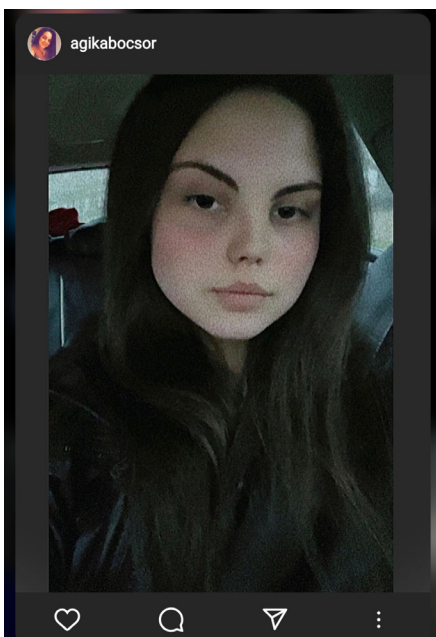
Az ötödik tű a bizalom. Az a bizalom, amit már régen elvettek tőlem, és csak sajnó emléke maradt szívemben, hogy a legtöbben, kikben kicsit is megbíztam, elárultak, elhagytak és kicsit talán tönkre is tettek... A hatodik tű a félelem. A félelem attól, hogy undok és magamnak való leszek, ahogy most, a tisztító sebbel szívemen mesélem e történetet. A félelem attól, hogy egyedül maradok... Ez a tű némiképp elriaszt az írás folytatásától, hisz nem akarok magányos lenni! Hisz a társaság, barátság nagyon fontos nekem!

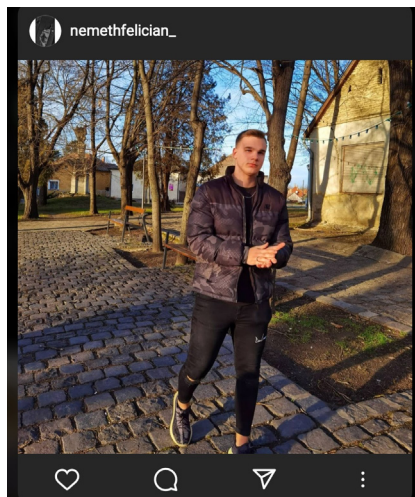
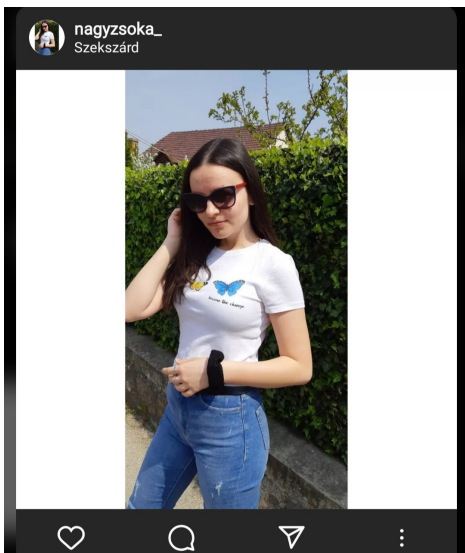
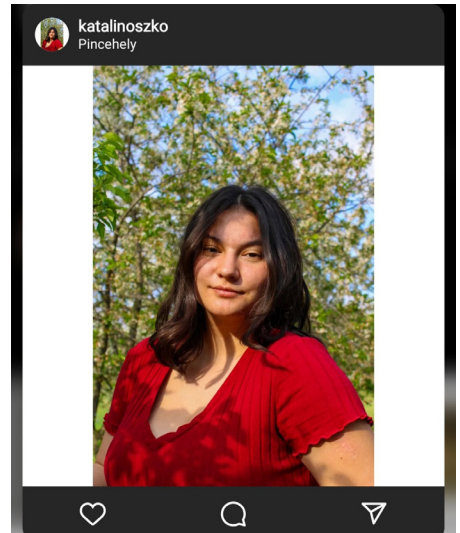
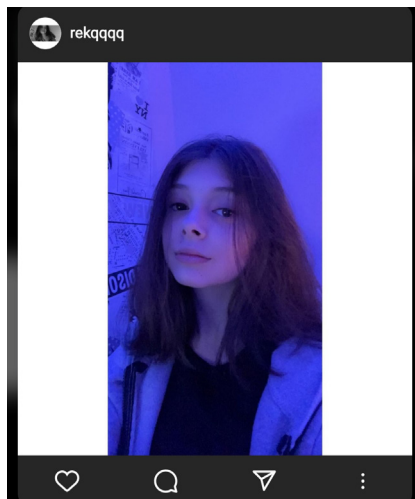
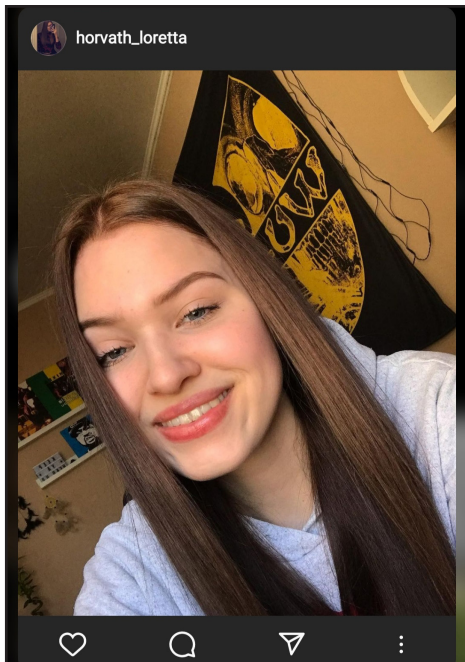
A hetedik tű, az utolsó, a legnagyobb, a legfélelmetesebb. Az te magad vagy! Te, a gondolkodásmódod, az erényeid, a kinézeted és a szavaid, melyek hatására libabőrös lesz mindenem. És ez valóban fáj, kábítóan hat elmémre és testemre. Sokan gondolják: azért vagyok erős, mert nem fáj. Ez tévedés, pont azért vagyok erős, mert túlérzékenységem révén nekem sokkal jobban és mélyebben fáj, mégis kibírom, ki kell bírnom, különben oda a beforrt sebem és a gyógyulás. Mikor azt mondom, túlérzékeny vagyok, egyáltalán nem túlzok... Tényleg az vagyok, mert annyira összetörtek, hogy már alig gyógyulok, és a legkisebb karcolás után visszahúzódok... De azért mindig reménykedem, hogy lesz, aki nem adja fel (akit én sem adok fel), és nem hagyja, hogy eltaszítsam magamtól. S ezekkel a tűkkel varrja össze minden sebem, s karcolásom, hogy visszatekintve, a hegeimet simogatva már csak nevessek saját naivitásomon, mellyel hibát hibára és csalódást csalódásra halmoztam.

/Hargitai Emma 10. B/

#INSTA

FOGALOMTÁR

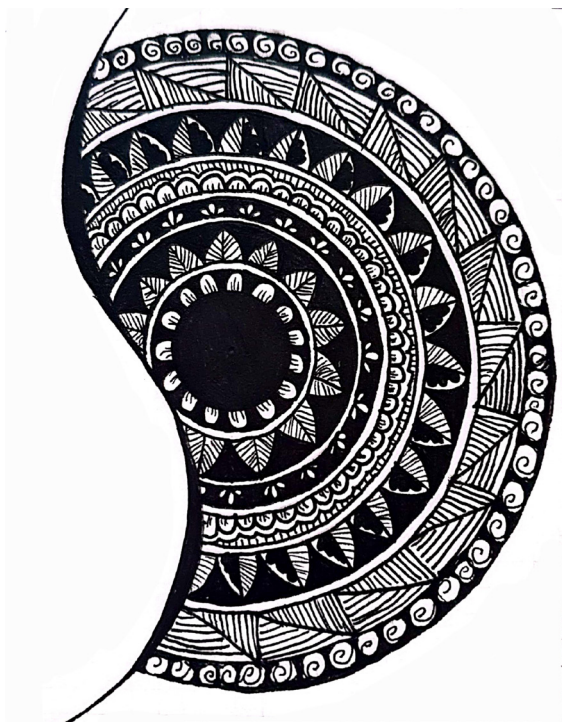
A 21. században eléggé elterjedtek a fenntarthatósággal kapcsolatos témák, de még mindig lehetnek olyan fogalmak, amiket nem értünk jól vagy egyáltalán nem értünk. Ezért is készítettem egy fogalomtárat, amelyben remélhetőleg olyan szavakat találtak, melyekkel pontosíthatjátok tudásotokat.

Ökológia: az élőlényeknek a környezetükhöz való viszonyulását vizsgáló tudomány.

Üvegházhatás: azt a jelenséget nevezzük így, amely során egy bolygó atmoszférája csapdába ejti a napsugarakat. Ilyenkor a hőenergia nem képes távozni, mivel egy részét visszaveri az atmoszféra, és emiatt a felszín és az alsó légkör hőmérséklete magasabb lesz, mint amilyen egyébként, atmoszféra nélkül lenne.

Globális felmelegedés: a földfelszín és az óceánok átlaghőmérsékletének az elmúlt évtizedek alatt megfigyelt emelkedése.

Ökoszisztéma: élőlények és élettelen környezetük teljes kapcsolatrendszere, mely nyílt rendszer, de bizonyos mértékű önszabályozásra képes.

Evolúció: az a folyamat, amelyben a biológiai populációk örökölhető tulajdonságai megváltoznak a generációk egymást követő során. Az evolúció folyamatának működése következtében az élővilág összetétele folyamatosan változik, a fajok folyamatosan átalakulnak, új fajok keletkeznek és halnak ki.

Biopamut: az ökológiai mezőgazdaság irányelvei szerint termelt pamut. A hagyományos pamuttermesztéssel szemben a művelés során a vegyi növényvédő szerek és a műtrágyák használata tilos.

PETA: a világ legnagyobb állatvédői szervezete, amelynek saját adatai szerint 5 millió támogatója van világszerte

Fenntartható befektetés: egy összefoglaló kifejezés azokra a befektetési folyamatokra, amelyek figyelembe veszik a környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) szempontokat is a pénzügyi elemzések készítésekor és a döntéshozatal során.

ZDHC: A veszélyes anyagok nullára csökkentésére irányuló program, amely a káros anyagok használatát teljesen megszüntetné a termelésben.

CO₂ lábnyom: Az összes széndioxid kibocsátás mértéke, mely a termék, esetünkben egy ruházat előállítása és viselése által keletkezik. A CO₂ kibocsátás jelentősen hozzájárul az üvegházhatáshoz, mely a globális felmelegedéshez vezet.

Energiahatékonyság: a teljesítményben, a szolgáltatásban, a termékben vagy az energiában kifejezett eredmény és a befektetett energia hányadosa.

Biodiverzitás: az élővilág sokfélesége. A fogalom több szinten értelmezhető, egyaránt jelenti a Földön előforduló élőhelyek sokféleségét, a fajok összességét, a fajok belüli genetikai változatosságát (például egy alma, vagy egy macska fajtái).

/Hargitai Emma 10. B/

FÖLDRAJZI KÍSÉRLETEK

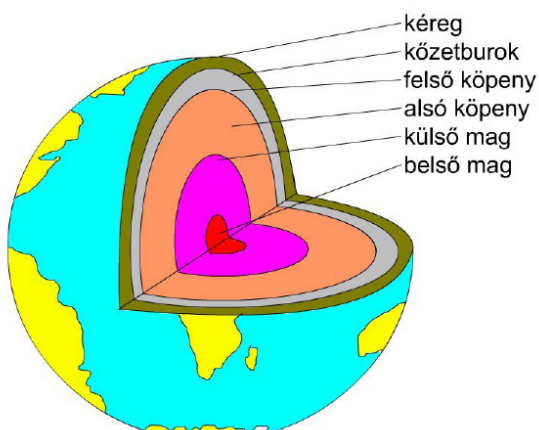
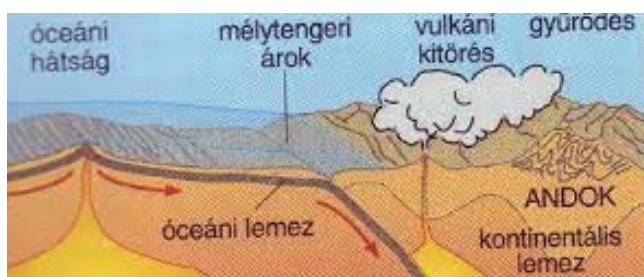
Néhány földrajzórán a 9/A-ban Karlné Kasziba Klára tanárnővel több kísérletet végeztünk. Az egyik ilyen volt a Föld belső szerkezetéről szóló óra. Ehhez a tanárnő kérésére Mozart-golyókat hoztunk, mert ennek épp olyan a belseje, mint a Földé. Valóban: ez az édesség tényleg úgy van összerakva, mint amilyen a Földünk belső szerkezete!

A következő kísérlet is nagyon érdekes volt. A tanárnő Abonett-kenyerek és lekvár segítségével szemléltette, hogyan csúsznak el egymáson ill. egymás mellett a kőzetlemezek: ugyanúgy, mint ahogy az Abonett-szeletek a lekváron.

A legérdekesebb földrajzóra az volt, amikor azt mutatta meg a tanárnő, hogyan tör ki egy vulkán. Homokból épített egy kúpot, aztán ecetet, szódabikarbónát és ételfestéket öntött a homokbucka belsejébe. Ez egy nagyon látványos kísérlet volt, épp olyan, mint amikor valóban kitör egy vulkán és ömlik belőle a láva!

Ezekkel a szemléltetésekkel érdekesebbek az órák, könnyebb megérteni és megtanulni a tananyagot. Reméljük, a továbbiakban is sok hasonló kísérletben lesz részünk!

/Bocsor Ágnes 9. A/

SZEMÉT, NA DE MEDDIG?

Napjainkban egyre többet hallunk a környezettudatosságról a médiában, mindezt azért, mert a helyzet egyre rosszabb. A szemét csak egyre és egyre gyűlik, ami szennyezi a Föld élővilágát még sok száz éven át. Elgondolkodtál már azon, hogy egy nap mennyi szemetet termelsz? Rengeteget. Na és azon, hogy az a szemét még hány évig fogja szennyezni a Földünket? Az alábbi listából ez kiderül.

Papír törülköző: 2-4 hét
Tejes doboz: 5 év
Cigaretta csikk: 10-12 év
Alumínium konzervdoboz: 200-500 év
Műanyag palack: 450 év
Eldobható pelenka: 550 év
Horgászszinór, damil: 600 év
Műanyag szatyrok: 200-1000 év
Üveg: 1-2 millió év
Hungarocell: min. 1 millió év
Bőr cipő: 25-40 év
Konzervdoboz: 50 év
Műanyag pohár: 50 év
Gumicsizma: 50-80 év

/Tillmann Vivien 11. A/

A MŰANYAG VESZÉLYEI AZ EGÉSZSÉGÜNKRE

A műanyagok többféleképpen is veszélyt jelenthetnek az egészségünkre. Például a kőolajból való előállítás során és a kidobása után is szennyezi a levegőt, valamint több olyan alkotó anyaga is lehet, ami problémákat okozhat a szervezetünkben. Ilyenkor a műanyagba csomagolt ételbe vagy italba oldódnak a káros anyagok, így bekerülnek a szervezetünkbe. Ezek a vegyületek összefüggésbe hozhatók a daganatos megbetegedésekkel, a hormonrendszer felborulásával, a koraszüléssel és a meddőséggel is. Mivel a PET és PETE jelölésű műanyagpalackok kifejtetik káros hatásukat, ezért csak egyszer használjuk őket, a többszörös újratöltésük már kockázatos! Néha a PVC-t is használják ételek bedobozolására, ami rákos betegséget és hormonzavarokat okozhat. A PS-t poharak és csomagolóanyagok gyártására is használják. Ennek rákkeltő hatása van és idegrendszeri zavarokat is okoz, ezért érdemes ezt is kerülni! Az egyik legismertebb káros anyag a BPA, ami szinte mindenben megtalálható és többek között meddőséget, cukorbetegséget és idegrendszeri zavarokat okoz. Viszont ma már sok BPA-mentes termék készül, amivel megelőzhetjük ezeket a problémákat.

Források:

<https://www.greenpeace.org/hungary/blog/5828/a-muanyag-karos-hatasai-melyekbe-sokszor-bele-sem-gondolunk/>

https://www.hazipatika.com/eletmod/otthon/cikkek/ezek_a_muanyagok_lehetnek_veszelyesek/20160927103146

/Czechmeiszter Dorina 10. A/

EGY BIOBOLT REJTELMEI

Az interjút Diel Zsófiával, a TLG egykori diákjával készítettük el Simontornyán a boltjában, ahol egy ízletes citromfű teával is megkínált minket.

HOGYAN LETT BELŐLED BIOBOLT-TULAJDONOS?

Igazából mindig is ott volt a levegőben, nagyon szerettem ezt a témát fiatalabb koromban is. A nagymamám gyógynövényekkel foglalkozott, a családukban mindig is fontos szerepe volt az egészségtudatosságnak. Nem ez az eredeti szakmám, az érettségi után természetvédelmi mérnök szakon végeztem, de ott valahogy nem találtam meg a helyem, így egy idő után erre a döntésre jutottam. A bolt üzemeltetéséhez a bolti eladó és a boltvezető a szükséges végzettség. Természetes gyógymódok terapeuta végzettségem is van, ezt felnőttképzés keretei között végeztem, mert szerettem volna bioboltot nyitni, és ehhez ebbe az irányba is tanulni.

NEHÉZ VÁLLALKOZÁST INDÍTANI?

Nem, abban az időben (2017) volt kezdő vállalkozótámogatás a munkaügynél, amit igénybe lehetett venni, ügyintézés szempontjából pedig már gördülékenyebb volt a dolog. Kellott hozzá egy kis önerő, egy kis alaptőke, hogy a

kezdő termékeket be lehessen szerezni. Egyedül vezettem a boltot, nincs alkalmazottam, anyukám segít be egy héten egyszer.

HONNAN SZERZED BE A TERMÉKEIDET? VAN, AMIT MAGAD ÁLLÍTASZ ELŐ?

Mindent úgy szerzek be, van egy nagykereskedés és különböző kisebb vállalkozások, ahonnan árut hozok. Igyekszem hazait választani, nagyon szeretem a környékbeli kisebb manufaktúrákat, például a szappanok, a csokik is kézműves, családi vállalkozásból származnak. Saját termékeket nem szeretnék, ahhoz nagyon sok idő kellene. Folyamatosan vannak új termékek is.

MILYEN TERMÉKEKET ÁRULSZ PONTOSAN?

Nagyon sok termék van, gyógykrémek, növényekből készült gyógyszerek, gyógyteák (útifű, menta, kamilla stb.), lisztek és különféle élelmiszerek. Ásványokból készült termékek is vannak; karkötőket általában horoszkóp szerint választanak, de vannak még ásványmedálok, marokkövek is, illetve van egy könyvem, és az alapján szoktuk kiolvasni, hogy kinek milyen gondjára-bajára lenne jó egy-egy ásvány. Aki hisz ezekben, azoknak ez is nagyon jó: nekem mindig volt otthon egy-két karkötőm, és eszembe jutott, hogy miért ne lehetne itt is kapható.

MENNYIVEL DRÁGÁBBAK EZEK A TERMÉKEK, MINT A HAGYOMÁNYOSAK?

Ha a teákat nézed, akkor ilyen 2-300 forint egy tea, ami szerintem nem vesztes, én azt gondolom, hogy nem drágábbak az átlagos termékeknél. Az van a köztudatban, hogy környezettudatosan élni vagy biotermékeket vásárolni több pénzbe kerül, pedig itt nem feltétlenül arra kell gondolni, hanem tényleg az egyszerűsége, természetessége is törekedni kell.

VANNAK MENTES TERMÉKEID?

Igen, ezt is mindenképp szerettem volna bevezetni, a családkban is van, aki enyhén gluténérzékeny, illetve sajnos most már egyre többen azok. Vannak lisztek, tészták, ropogtatni való magvak, főként glutén-, tej-, laktózmentes termékek. Azt veszem észre, hogy egyre inkább keresik az emberek nemtől és korosztálytól függetlenül.

TULAJDONKÉPPEN MITŐL BIO A BIO?

Ez egy minőségellenőrzési kérdés, Magyarországon a Biokontroll Hungária Kft. vizsgálja meg, hogy a termék valóban biogazdálkodásból származik-e, vagy olyan ökológiai gazdálkodásból, ahol nem használtak vegyszert, vagy csak a megadott paraméterekig. Ezek sok terméken fel vannak tüntetve (azok talán egy picit drágábbak). Én annyira nem törekszem arra, hogy mindegyik termékemen ott legyen ez a jelzés, viszont elég sokszor szerepel az, hogy ökológiai gazdálkodásból való. Mosószerekből, öblítőkől olyat árúsítok, amelyek a természetben le tudnak bomlani, ezzel a káros anyagokat is csökkentjük, védve a környezetet. Ezekhez saját tartót kell hoznod, amibe literben le tudod mérni, hogy mennyit szeretnél. Nagyobb városokban egyre inkább terjednek ezek a megoldások.

MIK A SLÁGERTERMÉKEK? VANNAK VISSZATÉRŐ VÁSÁRLÓID?

Nagyon sokan, most már tényleg azt lehet mondani, hogy a legtöbben visszatérnek. Mindig jönnek új arcok is, akár egymástól hallják, akár a közösségi oldalakon látják a termékeket. A kedvencek a gyógyteák, azok, amik elég régóta bent vannak a köztudatban, vagy a gyógyhatású krémek. A teákat zömében idősebbek, a krémeket és kozmetikumokat (például kimosható sminklemosót) pedig inkább a fiatalok kedvelik.

EZEKET A TERMÉKEKET TE IS HASZNÁLOD?

Igen, direkt úgy alakítom ki a termékpalettát, hogy én is mindig kipróbálom vagy hazaviszem. Egyrészt azt vallom, hogy úgy tud az ember hiteles lenni, hogyha el tudom mondani, hogy ezt vidd, mert ezt én is kipróbáltam, és tényleg jó. És mint mondtam, mi is szeretjük otthon az ilyen dolgokat, a legtöbb terméket a háztartásban

is használom. A kedvenc termékeim a teák, és a háztartással kapcsolatos dolgok, a „zero waste” életmód miatt, a hulladékcsökkentés érdekében.

MIK A TAPASZTALATAID A TERMÉKEKRŐL, AMIKET KIPRÓBÁLSZ?

Vannak étrendkiegészítők is, vitaminok, különböző kapszulás változatban. Ezek azért jobbak, mint a gyógyszerek, mert sokkal jobb a hosszútávú hatásuk. Nem úgy működnek, hogy bekapod és elmúlik a fájdalom, mint egy átlagos fájdalomcsillapítónál, hanem ezeknek kell idő, mire kifejtik, és sokkal egészségesebbek is, megelőzés szempontjából ezek hatásosabbak szerintem, hisz az egészség az ott kezdődik, hogy nem akkor figyelünk rá, amikor nincs minden rendben, hanem teszünk érte a hétköznapokban.

MILYEN HATÁSSAL VANNAK A TERMÉKEK A SZERVEZETÜNKRÉ?

Vannak olyan termékek, amik kifejezetten valamilyen betegség gyógyításában segítenek, például teakeverékek, 4-5 növényből, ami pl. cukorbetegnek jó, de vannak tumor- és rákellenes kapszulák is, vagy kemoterápiás kezelések után használható immunerősítők. Amivel én vártalak titeket, egy citromfű tea, vírusölő, stresszoldó és nyugtató hatású, ezt bárki fogyaszthatja kortól függetlenül és korlátlanul. Vannak olyan termékek, amiket kúraszerűen, csak 2-3 hétig szabad fogyasztani és utána szünetet kell hagyni.

TE TALÁLTAD KI A BOLT DIZÁJNJÁT?

2017-ben nyitottam a boltot Simontornyán, de ez már a második helyiség, az elsőt kinőttem. Apukám találta ki, hogy egy horgászhalóról lógjanak le a gyógynövények, ezeket a teának való gyógynövényeket egyébként is én gyűjtöttem. A berendezés, a szekrény, az asztal a dédszüleimé volt, le lettek festve és felújítva, hisz nagyon szeretem ezeket a régi dolgokat.

/Hargitai Emma 10. B, Bánkuti Milán 9. B/

ARANYKÖPÉSEK

Kreon nem tiszteletes.

Oidipusz fia Poszeidón.

Oidipusz fia Periklész.

A magyarság meggyengült, az osztrákok beleszóltak a magyar társadalomba.

Berzsenyi elmegy Niklára, ahol remetének hívják.

A ballada tragikus drámát ír le, homályosság jellemzi.

Minden balladában megjelenik a tragikus halál.

A ballada bemutató műfaj.

A drámai műfajban cselekmény, valamiféle történés van, ami drámai véget ér.

Tanár: Ki a mű szerzője?

Diák: Nem lehet tudni, annyira régi...

Tanár: Mi Héphaisztosz szerepe az Iliászban?

Diák: Elkészíti Akhilleusz páncélos ruháját!

A német pont olyan nehéz, mint az angol. = Der deutsche Punkt ist genauso schwer, wie der englische.

He was scared and pulled the government aside.

Táblán: Piza.

Diák 1: Pizza, hosszú z-vel!

Diák 2: Nem pizda, dz-vel? Ja, összekevertem a madzaggal!

Ferenc Deák war ungarische Geldminister.

francia rendi gyűlés: fehér ház

Védegylet: az egy csapat, ami csak a magyar termékek érdekeit nézi.

Magellán egy hajója sikeresen túlélte a fedélzettel együtt.

Ültetvény: mezőgazdasági eszköz, szegény emberek használták.

IIIV. Henrik

Kolumbusz útja: Spanyolországból indul, átkel az Atlanti-óceánon és Portugáliába jut el.

Olivér Callwin (!) legyőzi a rabságban levő királyt.

Az abszolút hatalom jelentős eleme a király.

Csak saját termék köthet ki Angliában.

Az országba nem léphet be más hajó.

Dicsőséges forradalom: beleegyezéssel történő megegyezés.

A király uralkodik, de a három hatalmi ág kormányozza az országot.

Vetésforgó: keringéses földművelés.

Tanár: Mutasd be az I. világháború új típusú hadviselésének legfontosabb technikai eszközeit!

Diák: A lövészárkok kiásásához kellett egy ásó...

A katonák a lövészárkokban mély gödröt ásva könnyedén lebukhattak.

Tanár: Mit tudsz a Hanza-kereskedelemről?

Diák: Odafelé vitték az árukat, visszafelé pedig hozták.

Tanár: A kereskedelemnél van behozatal és....

Diák: ...kihozatal!

A kikötővárosok nyers, száraz halakkal kereskednek.

Tanár: Mi a vásártartás joga?

Diák: Hogy mettől meddig legyenek nyitva!

Szügyhám: bőrből készült védőruha.

Könnyebb volt a járás vasúttal.

Vízköpő: esővíz-elvezető szökőkút, szobor.

testvérablak (= ikerablak)

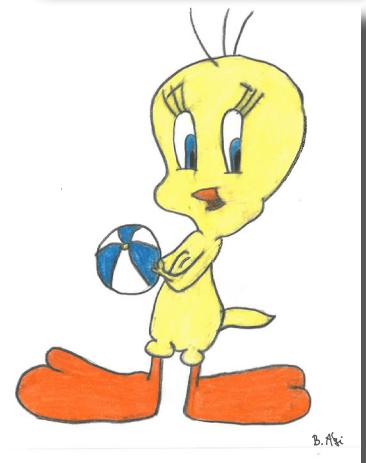
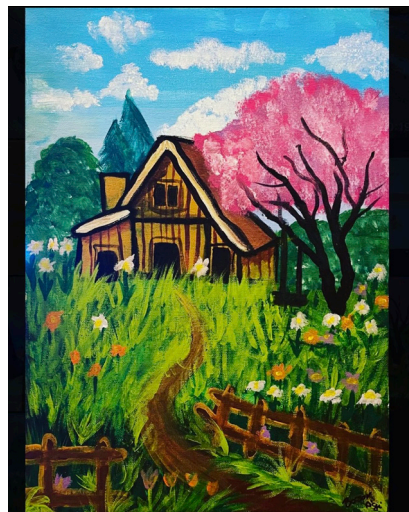
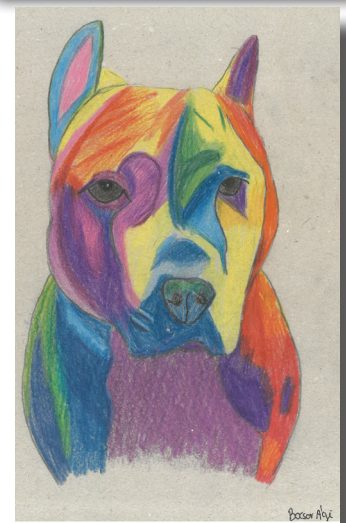
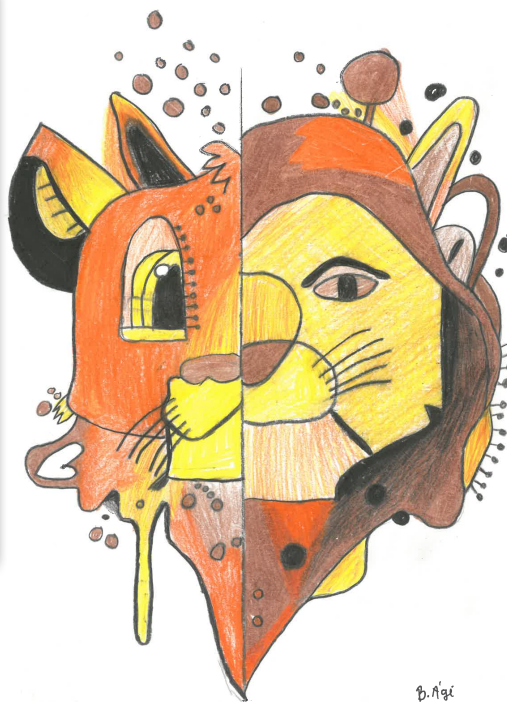
Tanár: Mire használják a gyapjút?

Diák: Szigetelésre!

PIC-TÚRÁK

Óvodás korom óta szeretek rajzolni, akkor még a festés nem nagyon érdekelt, nem is tudtam, mi az. Aztán általános iskola 7. osztályában megpróbáltam lefesteni egy tájképet, és nagyon megfogott ez a tevékenység. Egyre többet festettem és egyre jobban fejlődtem, ha valamiért rossz kedvem van vagy szomorú vagyok, egyszerűen nekiállok festeni. Legjobban tájképeket és az állatos képeket szeretek készíteni, de festettem már mesefigurákat is. Mára már igazi hobbimmá vált és imádom csinálni!

/Bocsor Ágnes 9. A/

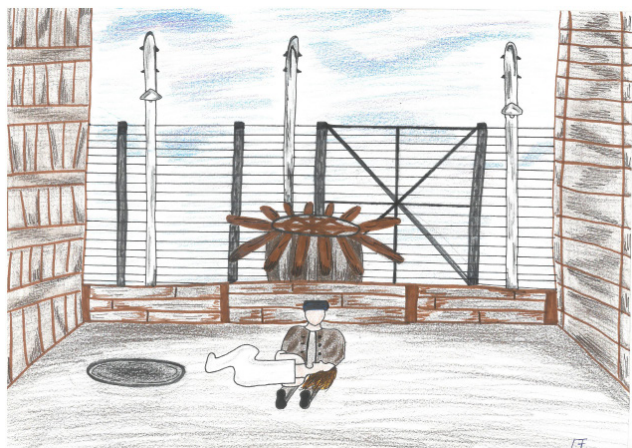

KŐMŰVES KELEMEN

2022. február 15-én ismét meglátogattuk a Pécsi Nemzeti Színházat, most a Kőműves Kelemen című rockmusicalt láthattuk. A mű nagyon érdekes és a figyelmet fenntartó alkotás, mely a népballada, Kőműves Kelemenné történetét mutatja be, de ezúttal a férj szemszögéből. Nagyon fontos, bár aprónak tűnő részleteket is megfigyelhettünk: vajon jobban szerette Kelemen a hírnevet, dicsőséget, mint a feleségét? Vagy csak a pénz hajtotta a vár felépítésében? Ezekre a kérdésekre mind választ kaphattunk az előadás folyamán.

A darabot két felvonásra osztották. Az elsőben betekintheztünk a kőművesek munkájában, a fel nem épülő vár legendáját és annak megoldási lehetőségét is megtudhattuk. A második részben láthattuk az elkészült várat és az áldozattal járó fájdalmakat... A pletyka terjed, a nép ki mellé áll? Vajon megérte Kelemennek feláldozni a feleségét?

/Lusinszki Fruzsina 9. A/

GASZTRO-ROVAT

Tavasszal, amikor a fák, bokrok virágba borulnak, számos gyógynövénynek is szezonja van, melyek ínycsiklandó receptek kipróbálására csábítanak, és melyek nemcsak finomak, hanem egészségesek is.

MEDVEHAGYMÁS POGÁCSA

HOZZÁVALÓK:

- 3 dkg élesztő
 - 1 dl tej
 - 1 teáskanál cukor
 - 50 dkg liszt
 - 25 dkg margarin
 - 2 db tojássárgája
 - 1 dl tejföl
 - 2 teáskanál só
 - 1 csokor medvehagyma
 - 1 db tojás (a kenéshez)
- + ha szeretnénk, tehetünk rá reszelt sajtot, szezámmagot, napraforgómagot, tökmagot is

ELKÉSZÍTÉS:

Az élesztőt langyos tejben a cukorral felfuttatjuk. A lisztet a margarinnal elmorzsoljuk, hozzáadjuk a felfuttatott élesztőt, majd a tojássárgákat, tejfölt és a sót. Félkemény tésztává gyúrjuk, majd fél órát pihentetjük meleg helyen. Ezalatt a medvehagymát megmossuk, levágjuk a szárait, és vékony csíkokra vágjuk. A tésztát kinyújtjuk, rászórjuk a medvehagyma felét, majd az egészet felcsavarjuk. Nyújtófával kicsit meglapítjuk, majd egymásra hajtva újabb 20 percet pihentetjük. Ezután ugyanezen a módon belekeverjük a medvehagyma másik felét is. Ismét felcsavarjuk, majd ujjnyi vastagra nyújtjuk. A tetejét megrácsoljuk, közepes méretű pogácsákat szaggatunk belőle, és megkenjük a felvert tojással. Tetejét megszórhatjuk reszelt sajttal vagy magvakkal. Sütőpapírral bélelt tepsibe tesszük, majd még tíz percet pihentetjük. Ezt követően 175 fokra előmelegített sütőben, 25-30 perc alatt készre sütjük.

A MEDVEHAGYMA GYÓGYHATÁSAI:

Sokak szerint a tavasz csodája, amit nemcsak mi emberek, hanem a természetben élő állatok is kedvelik. A medvehagyma egy fokhagymaízű salátaféle, amely a nevét onnan kapta, hogy állítólag a téli álomból felkelő mackók is ezt majszolják. És nem is ok nélkül, ugyanis a legtermészetesebb antibiotikum, méregtelenítő és vérnyomáscsökkentő hatással. Ezen kívül csökkenti a migrén és a fejfájás gyakoriságát. Kedvezően hat gyomorbántalmak, és felső légúti megbetegedések kezelésére.

/Hargitai Emma Hajnalka 10. B/

VERSEK

ÉJBEN VESZETT NYUGALOM

Kint már sötétség uralkodik,
De elmém fogaskerekei fényt gerjesztenek a szobában.
Emlékképek s élénk fantáziám szülötte pixelrengetegek csalóka módon állnak össze,
Majd foszlanak szerte reményeim magukkal ragadva.
Őrünten kalapáló szívem mintha felfelé ordítana, hogy ezen unaloműzés bizony fájdalmasan hat
gyenge létére.
Ezen szavai csupán buzdítják, hergelik a makacsabbik láncszemet.
Egyre inkább másodpercnyi hanggal s érzelmekkel megspékelt képfoszlányokkal dicsekszik
szenvedő szívemnek.
Már eleget kapott, de mégis egyre többre vágyik.
Ellentmondás talán?
Vagy meghazudtolt gondolatok, melyeket magára erőltetett?
Mely érvek szólnak amellett, hogy ne akarjon részese lenni ezen kínzó, de mégis élvezetes
mulatságnak?
Csak hallgass.
Kövesd a hangokat, lopva tekints a képekre.
Az érzelmek azok, melyek örökre tied.
A többit csak álmodozva kívánod vissza.
Az érzelmek fontosabbak a működésben.
Igaz vajon ezen kijelentés, melyet csalfa elmém vetett elém?
S ugyan miért beszélek úgy, mintha én nem ő lennék?

/Nagy Brigitta 11. A/

NYÚJTSD KEZED

Örök félelem lappang bennünk,
Micsoda közös vonás.
Mély sóhaj s üvöltés egygyé olvad,
Mégkülönböztethetetlen módon
szállnak tova,
Egymás erejére hagyatkozva.
Csak nyújtsd kezed.

Ez a rossz irány.
Agyam kapcsol, tiéd nem.
Egy nem elég.
Elégnek kéne lennie,
Vágja hozzám hűvös szél,
Mely most mégis éget.
Csak nyújtsd kezed.

Változatlan minden.
Mit is ér a küzdelem,
Ha a fájdalom szüntelen?
Elengedtem a reményt,
S mégis visszaszáll.
Csak nyújtsd kezed.

/Nagy Brigitta 11. A/

ÜRESSÉGGEL TÖLTVE

Elmém oly tele van,
Nem fér oda más gondolata,
Betűk mögé bújva is kilátszom,
Szórakoztat is talán nyomorúságom,

i-re pontot, á-ra vesszőt,
Érzelmek, mint pontosvessző;
Kezdődik s véget ér,
Csapzottan, de visszatér.

/Nagy Brigitta 11. A/

GEDICHT

WIR SIND WIR

Ich wünsche mir eine neue Welt,
In der ein Mensch den anderen hält
Egal ob Junge, Mädchen, gross oder klein,
Keiner sollte ausgeschlossen sein.
Urteilsfrei sollten wir uns begegnen,
Um den anderen ein sorgenfreies Leben zu ebnen.

Ich bin Dichter, und habe somit verschiedene
Gesichter,
Du bist gut in Sport, und stellst auf einen neuen
Rekord.
Er ist ein guter Sänger, doch in Mathe hat er
leider einen Durchhänger.
Sie ist eine Malerin, doch tanzen ist nicht so sehr
ihr Ding
Egal was du machst, egal was du kannst, egal
wie gross, egal wie klein,
Wir alle brauchen ein sicheres Daheim.

Wir alle aus einem Staubkorn erwacht,
Der eine direkt auf den Boden gekracht.
Der andere wurde weich gebettet,
Der 3. war arm, wurde jedoch gerettet.
Der 4. ist stets froh und munter,
So machen wir alle die Welt ein Stück bunter.

Ich lebe für mich, du lebst für dich,
Doch zusammen erstrahlen wir im hellen Licht.
Jeder hat seine Stärken, jeder hat seine
Schwächen,
Doch das ist kein Grund, böse von anderen zu
sprechen.
Wir lachen zusammen, wir weinen zusammen,
Ganz egal von wo wir stammen.

Ich habe weisse Haut, sie hat dunkle Haut,
Ganz egal wohin man schaut.
Ich habe rote Haare, sie ist sieben Jahre,
Du hast lange Haare, er ist 19 Jahre.
Unser Aussehen ist nicht wichtig,
Den dabei gibt es kein falsch oder richtig.

Das einzige was richtig ist,
Ist der, der du im Herzen bist.
Ein Kinderlied aus alten Zeiten,
Der Titel lautet, hör zu und lass dich von der
Liebe leiten.
Eine Geschichte von Liebe nah und fern,
Doch wir alle können etwas daraus lernen.

Um liebe es geht, wer hätte es gedacht,
Also hör mir zu, den Liebe bedeutet Macht.
Egal wer ist dein Herzensmensch,
Du musst es zeigen, wie sehr du um ihn kämpfst.
Sie liebt ihn, sie liebt sie, er liebt ihn,
Doch zusammen ein unschlagbares Team.

/Verena Hille 12. A/

TANÁRI KIRÁNDULÁS

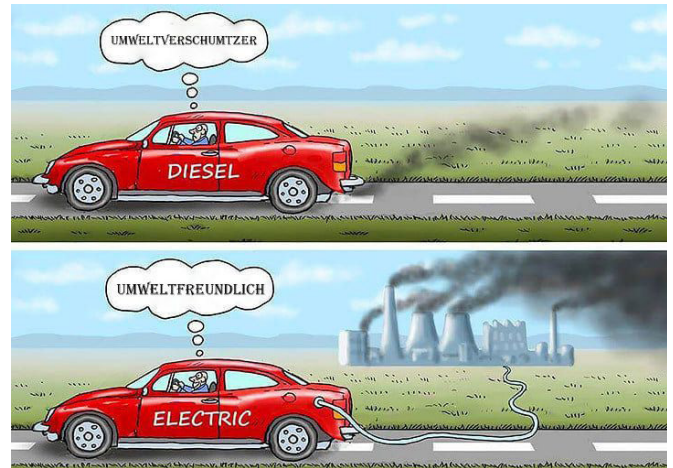
SIKLÓS - MÁRIAGYŰD

KÖRNYEZETBARÁT E-AUTÓK

Az elektromos autók és a környezetbarát közlekedés felkapott és sokat vitatott téma napjainkban. Az e-autó egy vagy több elektromos motor által hajtott közlekedési eszköz. A meghajtáshoz szükséges elektromos áramot akkumulátorban vagy más energiatároló berendezésben viszi magával. A tisztán villanyautók korlátainak kompenzálására az elektromos meghajtást a gyártók a vevők megnyugtatója céljából gyakran más meghajtási formákkal is kombinálják.

Szeretném egy nem megszokott oldalról megközelíteni ezt a témát. Sajnos az e-autók sem száz százalékban környezetbarátok. Lokálisan gondolkodva persze minden elektromosautó-tulajdonos elmondhatja magáról, hogy az ő utazása során 0 kg CO₂ került a levegőbe, de globálisan belegondolva teljesen más a helyzet. Ahhoz, hogy ezeket a „környezetbarát” járműveket használni tudjuk, áramra van szükségünk. Ma a világon többnyire környezetszennyező módon tudunk áramot előállítani. Természetesen egyre több a megújuló energiával működő erőmű, de egy kis gondolkodással ismét eljutunk a környezetszennyezéshez, hiszen a napelemet is elő kell állítani, a szélerőművet is fel kell építeni. Mire kész egy tisztán megújuló energiával működő létesítmény, addigra rengeteg széndioxid kerül a levegőbe és tömérdek liternyi kőolajat használunk. De térjünk vissza az elektromos autókhoz! Mint említettem, az e-autókhoz szükség van akkumulátorra, hiszen a villanymotort folyamatosan el kell látni árammal. A modern e-autókba általában lítiumion-akkumulátor kerül. A képen egy lítiumbányát láthatunk. Mondanom sem kell, a munkagépek a kőolajból kinyert üzemanyaggal működnek.

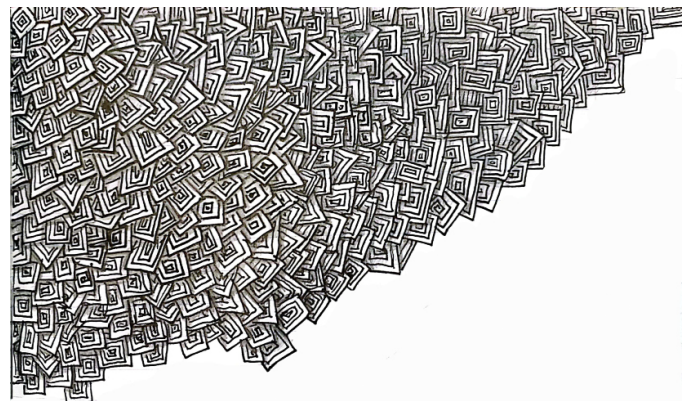

Az akkumulátoroknak sincs végtelen élettartamuk, ezért a legtöbbször az évek során felesleges szemét lesz. Természetesen egy ideig még kinyerhető belőle energia és hasznát vehetjük, de utána csak veszélyes hulladéknak fog számítani környezetünkben.

Tehát a villanyautókra való átállás a megnövekedett áramigényt figyelembe véve (az aktuális energiamix mellett), az elektromos autózás lényegesen több károsanyag-kibocsátással járna, mint a jelenlegi legmodernebb dízelmotoroké.

Összegezve kijelenthetjük, hogy az elektromos autók nem 100%-ban környezetbarátok. Mindennek megvan a maga hátránya és előnye. Sokszor érdemes a dolgoknak utánajárni, olvasni a témáról. Sajnos az e-autók esetében a hátrányos tényezőket nem sűrűn szokták megemlíteni.

/Heil Balázs 12. A/

VEGETARIANIZMUS ÉS EGYÉB TÁPLÁLKOZÁSI MÓDOK

A megszokott, mindenevő táplálkozáson kívül manapság a vegetarianizmus és a veganizmus a két legismertebb táplálkozási forma. A vegetáriánusok nem esznek húst, a vegánok semmilyen állati eredetű táplálékot, utóbbi nemcsak étkezési szokás, hanem életszemlélet is. Mindkettőt különböző okok miatt szokták választani az emberek: van, aki fogyni szeretne, más egészségesebb életmódot folytatni, csökkenteni a környezetterhelését, védeni az állatokat, de akár divatból is lehet valaki vegetáriánus.

Én a vegetáriánus étrendet főként az állatok védelme miatt választottam. Már kiskoromban sem voltak a kedvenceim a húsos ételek, de akkoriban bele se gondoltam, hogy állatoknak kell meghalniuk azért, hogy én megegyem őket. Később sem lettem „nagy húsevő”, de azért része volt az életemnek a hús. Néhányszor elgondolkodtam rajta, hogy ez nem etikus, ezzel nem értek egyet, de csak másfél éve jött el az idő, amikor a döntést meg mertem hozni. Egyik pillanatról a másikra eldöntöttem, hogy nekem fontosabb, hogy egy állatnak ne okozzak szenvedést, mint az, hogy a hagyományos étkezést kövessem. Többen mondják, hogy a növények is élőlények, biztos fáj nekik, ahogy letépjük, megesszük őket, az igazság viszont az, hogy a növények nem tudnak úgy fájdalmat érezni, mint az emberek vagy az állatok, mivel nincsenek fájdalomreceptorai.

A másik ok, amiért vegetáriánus lettem, a környezet megóvása. Felmerül a kérdés, hogy a környezetszennyezés és a húsfogyasztás hogyan függenek össze. Ahhoz, hogy a hús a tányérunkra kerüljön, a Föld nagyon sok energiáját fel kell használnunk. Először is kell egy hatalmas hely, ahol az állatokat tartják,

ehhez sokszor erdőt kell kivágni, az állatoknak takarmány kell, amihez nagy földekre és rengeteg vízre van szükség, végül a húst szállítani kell. A növénytermesztéshez is szükséges ezek közül néhány dolog, de az közel sem terheli meg annyira a környezetet, mint az állattenyésztés és a húsipar. Áder János előadásán is felvetődött ez a kérdés, valamint a szarvasmarhatartás

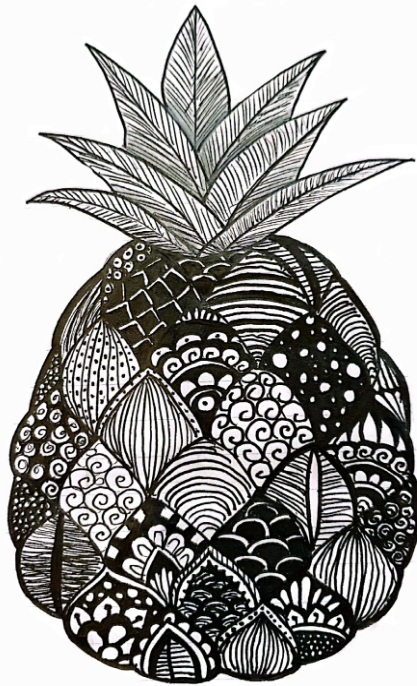
káros hatásai is. Sokan nem tudják, de a szarvasmarhák metánt bocsátanak ki, ami jóval veszélyesebb üvegházhatású gáz, mint a szén-dioxid. Így komolyan szennyezi a környezetet, ha nagy számban tartjuk őket.

A vegetáriánus/vegán étrendben különösen oda kell figyelni a megfelelő tápanyagbevitelre. Hogyan és miket muszáj pótolni? Többen állítják, hogy hús nélkül nem lehet elég fehérjéhez jutni, de a felvetés nem jogos: a szója, csicseriborsó, lencse, bab, földimogyoró sok fehérjét tartalmaz. A legtöbb tápanyag és vitamin megtalálható a növényekben, és kiegyensúlyozott étrenddel egészségesen lehet élni. Egy vitamin van, ami szinte csak állati eredetű táplálékokban található meg: a B12 vitamint

érdemes valamilyen formában szedni, de ez mindenkire vonatkozik!

Ha megkérdeznék tőlem, hogy ajánlanám-e a vegetáriánus étrendet, biztos, hogy igent mondanék. Szerintem mindenki meg tudna tenni annyit, hogy kevesebb húst fogyasszon, és ezzel igenis sokat tenne a környezetéért és az állatokért is. Egyetlen hátrányt tudok a sok előny mellett mondani, ez az, hogy többet nem érzem azokat a megszokott, finom ízeket, amiket néhány húsos ételben. De szerencsére erősebb a motivációm, hogy ne ártsak!

/Czechmeiszter Dorina 10. A/

ÚJRAHASZNOSÍTÁS A HÁZTARTÁSBAN

KOMPOSZTÁLÁS

Tudtad, hogy egy átlagos magyarországi lakos éves konyhai hulladéktermelése meghaladhatja akár a 430 kg-ot is? Pedig egy átlagos háztartás konyhai maradékainak közel 30%-a komposztálható.

A komposztálás a konyhai hulladék leghasznosabb felhasználása. Értékes szerves anyagot állítunk elő, és teljesen kiiktathatjuk a műtrágyák használatát. A komposztálás során a felhasznált szerves anyagok lebomlanak és humusz keletkezik. Ez azért fontos, mert serkentő hatással bír a növények gyökerei számára, tápanyagokat juttat a talajban tevékenykedő mikroorganizmusoknak. Kb. 12 hónapot kell várni ahhoz, hogy érett komposztot kapjunk. Az érett komposzt sötét, feketés barna, könnyen morzsálódik. A komposztot ültetéskor növények alá kerülő földhöz lehet keverni, virágcserepekbe, zöldség- és virágágyások, szőlők, gyümölcsösök termékenységét segíthetjük elő.

Komposztálható anyagok: konyhai hulladékok: gyümölcs, zöldség, tojáshéj, kávézacc, teafilter tartalma, elhervadt, vágott virág. **Kerti hulladékok:** elnyílt virágok, lehullott gyümölcs- és zöldség, vékony ágak, gallyak, falevelek, kerti gaz. **Egyéb szerves anyagok:** karton, haj és köröm, fahamu.

Te is komposztálnál? Először is keress egy megfelelő helyet! Fontos, hogy félárnyékos és sík területet válassz! Egy négyfős család számára egy 1-1,5 m³-es komposztáló szükséges. Barkácsoljunk egy komposztládát, de vásárolhatunk is. A láda lehet fa, fonott, és fémhálós is, a fontos csupán az, hogy jól szellőztethető, szétszedhető és környezetbarát legyen. Figyeljünk arra, hogy az alja szellőzzön, a tetején pedig legyen egy fedő. A komposztláda aljába vékony földréteget teszünk. Amikor egy 20 centiméternyi hulladék már összegyűlt, akkor mindig tegyünk a tetejére földet, mert így tud kialakulni a komposzt, és a föld szagtalanít is. A földréteg tetejére öntsünk vizet. Az idő teltevel a komposzt fokozatosan esik össze, ezért 2-3 havonta át kell forgatni.

TISZTÍTÓSZEREK FILLÉREKBŐL HÁZILAG

Ahhoz, hogy tisztán tartsuk otthonunkat, a bevásárlásoknál biztosan több flakon tisztítószer kerül a kosárba. Amellett, hogy drágák, valóban mérgek a Föld számára. Persze vannak ÖKO-tisztítószer, de nem olyan könnyen beszerezhetők, és az árak is lényegesen magasabb. Ha szeretnél pár száz forintból hatékonyan, és környezetkímélően takarítani, akkor mindenképp próbáld ki ezeket a tippeket! Ne feledd, csak tisztítani akarunk, nem tönkretenni a bolygót!

Szórj fél/negyed bögre szódadikarbónát az eldugult lefolyóba, majd önts rá fél bögre ecetet. Hagyd a bugyborékoló keveréket körülbelül egy órán át hatni, majd öblítsd le forró vízzel. Attól függően, hogy mennyire van eldugulva a lefolyó, ismételd meg a folyamatot. Ha rendszeresen alkalmazod ezt a módszert, egy idő után egy alkalom is elég lesz a lefolyó karbantartására.

Üveg- és tükörtisztításhoz használj fél csésze ecetet és fél csésze vizet szóróflakonban, permetezd az így kapott oldatot a kiválasztott felületre, majd száraz ruhával töröld le!

Az univerzális tisztítószer készítésekor keverj össze negyed csésze ecetet 1-2 evőkanálnyi citromlével, és ízlés szerint illatosítsd illóolajokkal. Tedd a keveréket szórófejes flakonba, töltsd ki az üres részt forró vízzel.

A bútorfényezéshez keverj össze 2 dl olívaolajat egy teáskanálnyi citromlével, majd csepegtesd egy törülőrongyra és töröld át vele a bútort, mely élénkebb színt kap tőle. A természetes légrfrissítőhöz, WC-illatosítóhoz a használati utasítás szerint készítsd el a zselatint, de kevesebb vizet tegyél bele és keverj hozzá sót. Öntsd egy befőttes üvegbe, és adj hozzá pár cseppet a kedvenc illóolajodból. Tipp: Ezt kiöntheted akár különböző formákba is!

A konyhai és fürdőszobai piszok sokoldalú ellenszerének, a szódadikarbónának az odaégett edény sem jelent akadályt. Szórd az edénybe, önts rá vizet és főzd. A kozma elválik az edény falától.

/Tillmann Vivien 11. A/

THE POLLUTION OF THE GLOBE

The pollution of our environment is threatening the way we live as we know it. Yet some people still ignore the consequences of polluting their surroundings. There are many forms of pollution, like air pollution, water pollution, soil pollution, land pollution and the most dangerous of all, radioactive pollution.

Air pollution is the contamination of the air by smoke and other harmful gases. These mainly contain carbon dioxide, sulphur and nitrogen. This is mainly caused by the gas emissions of factories and forest fires. It's a common misconception to think, that vehicles such as cars and trucks also take part in polluting the air, and while the truth is, the gas emitted by them is only a few percent of gasses contributing to pollution. The main threat to our atmosphere are factories and forest fires.

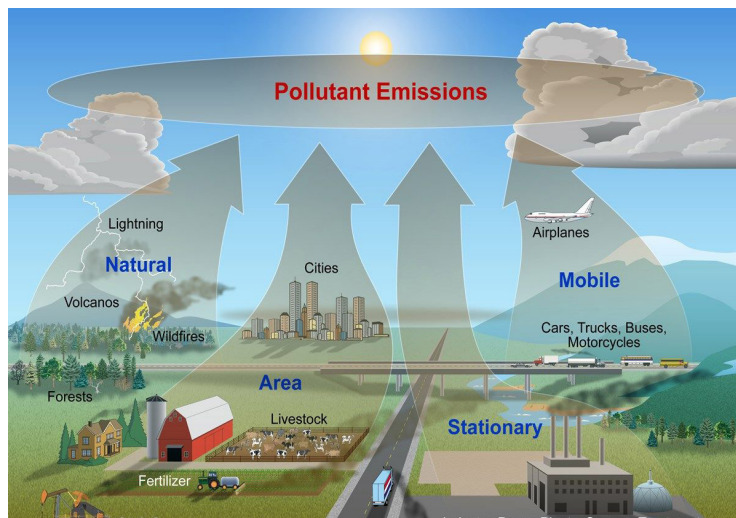
Water pollution is the contamination of rivers, lakes, groundwater, seas and even oceans. I'm fairly certain that I don't need to do any explanation about what pollution is every time I switch to a different type of pollution. Water pollution is usually caused by dumping all sorts of litter and other contaminants in the water. However, we can construct water treatment plants in order to clean our waters.

Soil pollution comes from the use of substances in the soil that might damage the soil. This could lead to soil erosion and can even harm us humans indirectly if we consume plant-made food with a dangerous amount of pollutants. This can cause a wide variety of diseases and even affect nature in unpredictable ways.

Land pollution is as simple as throwing away trash on the side of the road or in other more populated areas. This doesn't necessarily have to affect nature, but it can be disturbing in cities and villages. This includes nuclear pollution, the most dangerous way to pollute by far. This includes radiation spills and nuclear accidents, such as a nuclear power plant explosion or even the use of nuclear weapons. This is either out of peoples' control, or they are poor decisions made by governments. However, this being accidental does not mean it isn't our fault. In fact, us humans are to blame for the use of nuclear weapons.

We have to make sure to protect our environment as much as possible, whether it's the forests surrounding your village, or the surroundings of a city even. If we don't stop damaging our environment, then the consequences of doing this might come back to bite us in the long run.

/Balázs Berényi 11. A/

DEUTSCHER KLASSENZUG

NACHHALTIG LEBEN? DAS GEHT!

Ich habe mir überlegt, wie man nachhaltig leben kann und mir ist aufgefallen, dass wir in unserer Familie nachhaltig leben und das ist möglich!

Wir haben verschiedene Nutztiere, unter anderen eigene Kühe, Geflügel und auch Schweine. Was wir von ihnen bekommen, versuchen wir zu verwenden. Wie zum Beispiel machen wir aus der Milch verschiedene Milchprodukte. Zum Beispiel Jogurt, Käse, Butter oder Schmand. Wir kaufen kaum Fleisch, sondern nutzen das, was wir beim Schlachten bekommen.

Was wir aus unserem Garten gewinnen, tun wir oft in Gläsern einkochen, damit wir auch was für den Winter haben und nicht extra was kaufen müssen. Die Gläser behalten wir dann fürs nächste Jahr, um dann wieder was einzukochen oder konservieren.

Bei uns ist es eine Regel, dass Essen nicht weggeschmissen wird. Deswegen wenn was übrig geblieben ist im Topf, kochen wir meistens eine Suppe draus. Falls mal was schlecht wird, oder Reste im Teller bleiben, geben wir es meistens den Tieren oder nehmen es als Dünger für den

Garten. Genauso wie das Ausgeschiedene der Kühe benutzen wir als Dünger. Die Eierschalen benutzen wir für unseren eigenen Garten gegen die Maulwurfsgrillen, damit sie unser Gemüse nicht auffressen.

Mein Vater beschäftigt sich sehr viel mit Bienen, damit wir einen guten Ertrag vom Bienenhonig haben, den wir dann verkaufen um etwas mehr Geld zu bekommen um sowas wie Kosmetik (Shampoo, Seife, Waschmittel etc.), Salz, Mehl und so weiter zu besorgen. Aus dem Mehl bäckt meine Mutter selber Brot für unsere Familie.

Wir kaufen fast gar keine neuen Kleider, weil wir die Kleider an unsere Geschwister weitergeben. Außerdem flicken wir auch die Kleider, bevor wir sie nur wegen einem kleinen Loch wegschmeißen.

Es ist teilweise eine schwere Arbeit und manchmal muss man sich überwinden, nachhaltig zu leben. Und es braucht viel Zeit und Überlegung, nachhaltig zu leben, aber es lohnt sich, denn, wenn man gut arbeitet, hat man immer etwas Gesundes zu essen und es ist alles Bio und man lebt sparsamer.

/E. E./

ESSGEWOHNHEITEN

SIND UNSERE ESSGEWOHNHEITEN NACHHALTIG?

Unsere Essgewohnheiten sind anders als früher und nur bestimmte Dinge blieben gleich.

Meine Familie isst von Dienstag bis Donnerstag Teigwaren und Gemüse zum Mittagessen. Am Freitag kocht meine Mutter Essen, das schnell zubereitet werden kann. Dazu gehören Pizza, Hamburger oder Krapfen. Am Wochenende und montags essen wir fleischige Mahlzeiten. Nach einer Mahlzeit bleiben Reste übrig, die wir speichern, aber am Ende wegwerfen. Es ist eine riesige Verschwendung. Aber noch mehr zerstören wir die Umwelt, wenn wir einkaufen gehen.

Im Gegensatz zu früher produzieren wir keine eigenen Lebensmittel. Nicht jede Familie hat Tiere, die Fleisch und Milch geben. Entsprechend haben weniger Menschen Land oder Gärten, in denen Obst und Gemüse angebaut werden kann. Heute sind nur noch bestimmte Familien in der Lebensmittelproduktion tätig, die ihre Waren dann an Fabriken verkaufen. Die verarbeiteten Lebensmittel werden dann an die Geschäfte und Supermärkte geliefert. Die Lebensmittel werden per LKW oder Flugzeug transportiert, deren Abgase nur die Luft verschmutzen. Es ist auch schlecht, Lebensmittel in Materialien, wie Plastik zu verpacken, die sich in der Natur langsam abbauen.

In der heutigen Welt können wir jedoch Lebensmittel recyceln. Wir machen aus Obst die Marmelade und Kompost. Lebensmittel, die lange haltbar sind, werden im Kühlschrank aufbewahrt. Außerdem machen wir aus Essensresten neues Essen.

/Zsófia Törő 12. A/

ESSEN FRÜHER UND HEUTE - WAS IST NACHHALTIGER?

„Nachhaltig zu leben bedeutet mehr, als nur gesunden Essen zu verzehren.“

Die Menschen haben darauf aufgepasst, was sie konsumierten. Früher hat man so nachhaltiger gegessen. Die Mehrheit der

Menschen beschäftigten sich mit Viehzucht, trotzdem gab es weniger Fleisch unter den Gerichten. Man aß nur wenig Fleisch, nur am Sonntag und am Feiertagen. Hauptsächlich gab es Schweinefleisch, manchmal auch Geflügel wie zum Beispiel Hühner und Enten.

Fast jedes Haus hatte einen Garten, wo man viele Gemüse und Obst produzieren konnte, deswegen sollte man nicht ins Geschäft gehen. Was man zu Hause hergestellt hat, das hat man gegessen. Die Leute haben nicht nur hergestellt, sondern auch bearbeitet, konserviert und gespeichert. Wenn die Qualität des Ertrags niedrig war, wurde gleich die Ernährung beeinflusst. Die Frauen haben nach Jahreszeit gekocht.

Man hat nur eine angemessene Menge Lebensmittel gekocht, deswegen wurde nie verschwendet. Gemüse mit Schwitze, Salat war oft als Hauptgericht an Zuspeisetagen. Mittwochs und freitags war der Bohnentag. Bei Mehlspeisen haben sie Nudeln gekocht oder Kuchen gebacken. Diese Regeln zeigen uns, dass früher das Essen nachhaltiger war.

Heutzutage ist die Welt schneller, als früher. Die Leute haben keine oder nur wenig Freizeit. Am häufigsten ist die berufliche Karriere wichtiger, als die Nachhaltigkeit. Wir gehen ins Geschäft und kaufen, was wir essen möchten. Egal, ob es Winter oder Sommer ist. Den Überfluss werfen wir weg und kümmern uns nichts darum. Ohne nachzudenken essen wir zu viel, obwohl wir das nicht brauchen. Diese Einstellung ist nicht umweltfreundlich. Beim Konsum benutzen wir viel Plastik, die auch nicht notwendig ist. Eine Lösung dafür ist, dass wir Lebensmittel ohne oder mit möglichst wenig Verpackung kaufen sollten. Diese Möglichkeit gibt es zum Glück schon in vielen Städten. Auch geplanter Konsum könnte eine Alternative sein.

Zusammenfassend kann ich feststellen, dass die Nachhaltigkeit sehr wichtig ist und es gibt viele aktuellen Probleme, die wir lösen müssen. Wir brauchen jeden! Denke global, handle lokal!

/Balázs Heil 12. A/

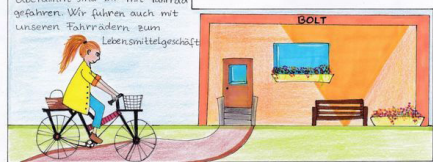
MEINE PLASTIKFREIE OMA

GOETHE INSTITUT SZIF Leinau KTRKK ife Institut für Ausländersprachen

Im November 2020 hatten die ungarndeutschen Schüler die Möglichkeit, an einem von Anna Czenthe mit Hilfe des Lenau-Hauses organisierten Malwettbewerb teilzunehmen. Leider achten in der heutigen Welt viele Menschen nicht auf die Menge an Müll und Abfall, so sind wir der Meinung, dass dieser Wettbewerb sehr nützlich war. Jeder Schüler fragte sich, wie es in der Zeit unserer Großeltern war. In zwei Kategorien konnten die Comics geschickt werden. Man erhielt sie aus

?WIE WAR DEINE KINDHEIT OHNE AUTOS UND NYLONTASCHEN?

ganz Ungarn. Die Besten wurden mit Fahrrad, Roller oder Rollschuhe prämiert. Dies kann ein Anreiz für junge Leute sein, nicht mit Auto zu fahren, sondern unsere Umwelt zu schützen. Beim Betrachten der Werke erregten einige Comics unsere Aufmerksamkeit aufgrund der Erarbeitung, Farben oder Details. Die Jugendliche haben mit verschiedenen Techniken gezeichnet. Die Schüler, die in der Grundschule gehen, haben einfache Comics gezeichnet. Die Schüler, die ins Gymnasium gehen, haben schönere und detailreiche Arbeiten gemacht. Themen waren Verkehr, Selbstversorgung, Verpackungen und natürlich Müll.

/Katalin Oszkó, Balázs Berényi 11. A/

EIN TAG IN SZENTENDRE

AUSFLUG NACH SZENTENDRE

Am 29. September 2021 haben die Schüler der deutschen Klassen und ihre Lehrer des Tolnai Lajos Gymnasiums einen Ausflug nach Szentendre gemacht.

In Szentendre befindet man das Skanzen, das die in Ungarn lebenden Deutschen und andere Nationalitäten vorstellt. Das Skanzen liegt auf einem riesigen Anwesen, auf dem alte Häuser wieder aufgebaut und zeitgemäß eingerichtet wurden. Wir haben zwei Gruppen gemacht und uns zwei verschiedene Vorträge von den Leiterinnen angehört. Eine Gruppe konnte sehen, wie mehrere Nationalitäten in Ungarn gelebt haben. Die andere Gruppe, zu der auch ich gehört habe, hat einen Vortrag unter dem Titel „Maris und Julis“ angehört, in dem es um die Besiedlung und Umsiedlung nach dem II. Weltkrieg gegangen ist.

Maria kam aus einer wohlhabenden, schwäbischen Familie. Ihre Familie musste nach dem 2. Weltkrieg ihr Haus und ihre Heimat verlassen und nach Deutschland ziehen, wo

Sie ihr Leben von Anfang wieder aufbauen mussten. Sie haben dort bei deutschen Familien gearbeitet und gelebt. Die Deutschen waren unfreundlich, sie nannten die Vertriebenen oft „ungarische Zigeuner“, Obwohl Margit in Ungarn bleiben konnte, konnte sie ihre Familie viele Jahre lang nicht sehen. Von der Geschichte von Margaret sind wir in ein Haus gegangen, das den Moment festhielt, als die Schwaben ihre Heimat verließen. Julis und ihre Familie wurden aus Siebenbürgen ausgesiedelt und mussten ins Komitat Tolna gehen. Sie haben nur eine Truhe mitgenommen. Bei dieser Geschichte sind wir ein anderes Haus spaziert. Hier konnten wir auch den Moment sehen, als Julis und ihre Familie in ihrem neuen Zuhause angekommen ist, wo früher eine schwäbische Familie gelebt hat.

Obwohl ich keine neuen Informationen bekommen habe, waren die Landschaft und die Häuser wunderschön. Das Skanzen ist ein großartiger Ort für einen Ausflug. Leider konnte ich mich wegen der kurzen Zeit in der Umgebung nicht umsehen. Ich hoffe, dass ich an einem Tag nach Szentendre zurückkehren kann!

/Zsófia Törő 12. A/

SKANZEN IN SZENTENDRE

Im September hat meine Schule einen Ausflug nach Szentendre organisiert, um das Ethnographische Freilichtmuseum zu besuchen. Dieser Museumstyp heißt auf Ungarisch "Skanzen". Hier kann man kennenlernen, wie die Bewohner in der Vergangenheit gelebt haben.

Dieses Skanzen ist das größte Bauernhofmuseum in Ungarn. Es befindet sich westlich der Donaustadt Szentendre, rund 24 Kilometer nördlich von Budapest. Das Museum wurde am 1. Februar 1967 gegründet, um die typischen Gebäude verschiedener Landschaften und ethnischer Gruppen an einem Ort als Dauerausstellung zu bewahren und zu präsentieren, das einem großen Publikum zugänglich ist. In den letzten 40 Jahren hat sich das Ethnographische Freilichtmuseum durch seine Ausstellungen, Programme und professionellen und wissenschaftlichen Ergebnisse zu einem der erfolgreichsten Nationalmuseen Ungarns entwickelt.

In diesem Bauernhofmuseum befinden sich Gebäuden aus verschiedenen Regionen Grossungarns: Oberes Theißgebiet, Kleine Ungarische Tiefebene, Westtransdanubien, Südbakony, Plattenseeoberland, Südtransdanubien, Nördliches Hochland, Nordungarn, Große Ungarische Tiefebene und Siebenbürgen.

Die Wohnhäuser wurden an den Ursprungorten abgetragen, und im Museum wiederaufgebaut. Einige Gebäude wurden im Maßstab 1:1 rekonstruiert.

Wir haben eine Höhlenwohnung und Gehöfte aus verschiedenen Regionen besucht. In Bauernhäusern konnten wir die Einrichtung beobachten. Die Wohnhäuser und auch die Bauernhöfe habe ich interessant gefunden, aber die Windmühle aus der Großen Tiefebene hat mir am besten gefallen.

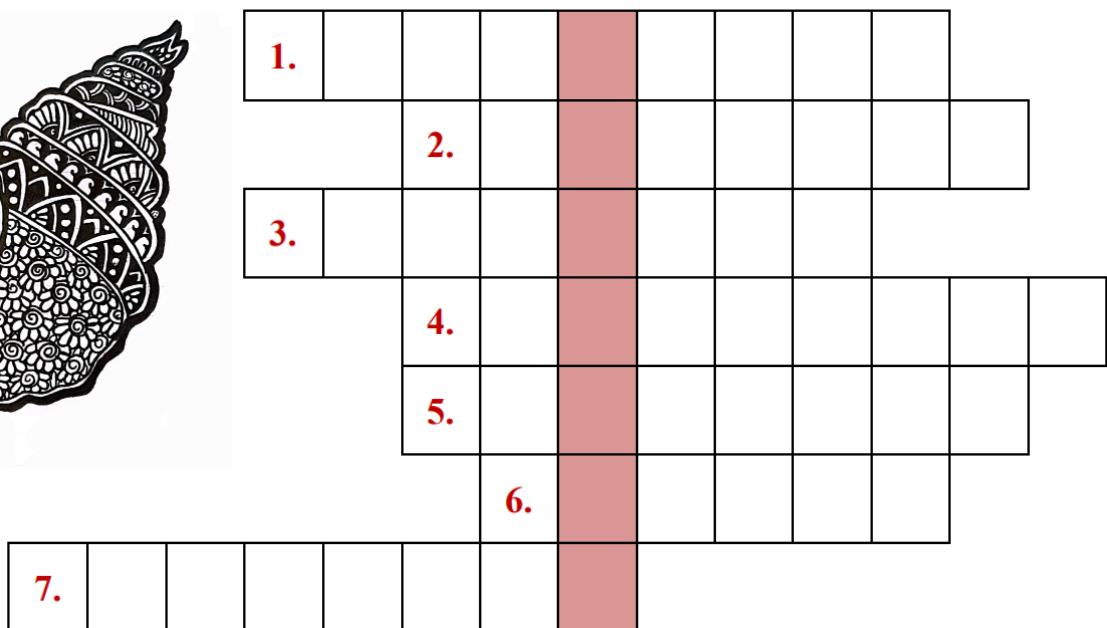
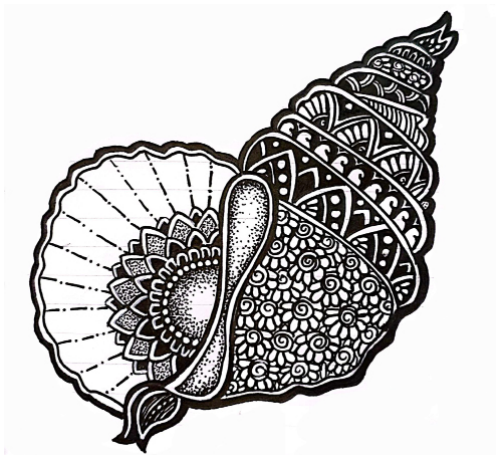
In einem Waggon haben wir eine Ausstellung vom Schicksal der vertriebenen Ungarndeutschen gesehen.

Ich habe schon zum zweiten Mal dieses Museum besucht, aber ich habe noch nicht alles gesehen. Deshalb möchte ich zurück zum Skanzen, damit ich alles sehen kann, was verpasst wurde.

/Balázs Berényi 11. A/

KERESZTREJTVÉNY

VALENTIN-NAP

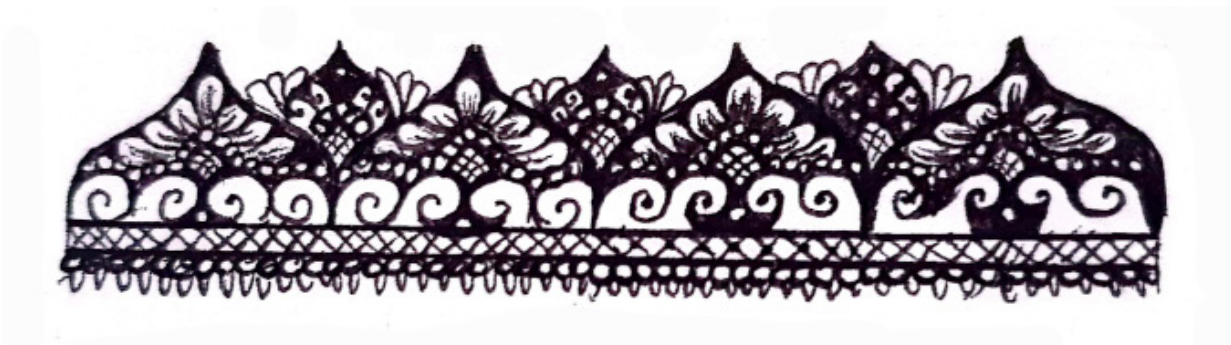

MEGFEJTÉS:

1. Egy személy iránti általános vonzalom érzése.
2. Csuklón viselt ékszer.
3. Lehet kézzel készített vagy boltban vásárolt is. Szívességéből, kedveskedésből vagy egy alkalom emlékeztetéssé tétele céljából, jó szándékkal adjuk a másoknak.
4. Manapság nagyon ritka, a fiúknak kellene tenniük, mielőtt párkapcsolatba kerülnek.
5. Ebben a hónapban ünnepeljük a szerelmesek napját.
6. Fiúk szokták adni/ajándékozni lányoknak, illata és szépsége csábító.
7. Fonetikusan leírva az angol „szeretlek” szó.

/Oszkó Katalin 11. A/

előző szám megfejtése: Magyar Kupa

ÍRTÁK ÉS SZERKESZTETTÉK:

Bakonyi Lili	Czechmeiszter Dorina
Bánkuti Milán	Deres Violetta
Berényi Balázs	Eirich Evelina
Bocsor Ágnes	Hargitai Emma
Csapkovics Árnika	Heil Balázs
Cseh Zsuzsanna	Heincz Emma
Csik László	

Hille Verena	Oszkó Katalin
Lusinszki Fruzsina	Varga Renátó
Nagy Brigitta	Rákóczi Viktória
Nagy Kristóf	Törő Zsófia
Nagy Zsóka	Tillmann Vivien

RAJZOLTÁK:

Bánkuti Milán	Mátis Rebeka
Bocsor Ágnes	Varga Renátó
Lichtenberger Zsuzsanna	

FÉNYKÉPEZTÉK:

Buzás Krisztián	Mátis Rebeka
Cseh Zsuzsanna	Tillmann Vivien

FŐSZERKESZTŐK:

Hargitai Emma
Lichtenberger Zsuzsanna
Oszkó Katalin

CÍMLAPFOTÓ:

Mátis Rebeka

BELSŐ BORÍTÓFOTÓK:

Tillmann Vivien

HÁTSÓ BORÍTÓ:

Bocsor Ágnes

TANÁRAINK:

Szűcs Rozália
Bán Tamás
Szegetes Zsuzsa

Domokosné Zsiga Mónika
Témer Zsuzsanna

